

Bharat Chandak

SATYA ELECTRICALS

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512
Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018
Email:satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ३ रे अंक २३८ वा शनिवार दि.२४ फेब्रुवारी २०२४ पृष्ठे ४ स्वागत मूल्य २ रु.

ठाकरे गटाने मने दुखावली; आता मनोमिलन अशक्य : फडणवीस

पंकज भुजबळांचा ताफा अडविल्याने भुजबळ आक्रमक; म्हणाले, आम्ही कुणालाही...

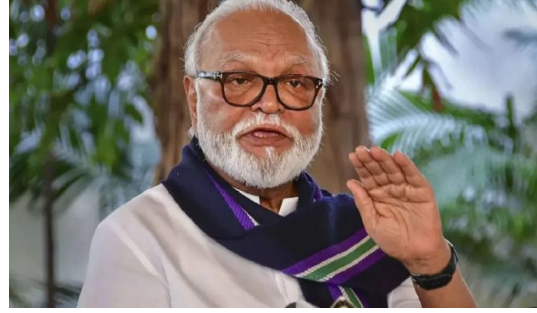
मुंबई : लोकसभा निवडणुकांसाठी देशातील सर्वच राजकीय पक्षांनी कंबर कसली आहे. यादरम्यान पक्षांतर्गत हालचालींना प्रचंड वेग आला आहे. बड्या राजकीय पक्षांकडून नव्या साथीदारांचा शोध देखील घेतला जात आहे. यातच महाराष्ट्राच्या राजकारणात भारतीय जनता पक्ष आणि त्यांचा जुना जोडीदार असलेली उद्धव ठाकरे यांची शिवसेना पुन्हा एकत्र येणार का? हा प्रश्न देखील विचारला जात आहे. यादरम्यान राज्याचे उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी त्यांची भूमिका स्पष्ट केली. एबीपी लाईव्हच्या कार्यक्रमात याबद्दल आपली भूमिका स्पष्ट करताना देवेंद्र फडणवीस म्हणाले की, राजकीय मतभेद असतात, ते दूर करणे सोपे असते. तुमच्या आणि आमच्या काही मुद्द्यांवर मतभेद असतील तर कॉमन ग्राउंड तयार करून आपण एकत्र येऊ शकतो. येथे आमचे मन दुःखी आहे. येथे फक्त राजकीय मतभेद नाहीत. दिवस-रात्र, सकाळ-संध्याकाळ, ते आणि त्यांचे लोक आमचे नेते पीएम

मोदी यांना शिष्या देतात, हे आमचे विरोधक देखील करत नाहीत, तर मला वाटत नाही की आम्ही एकत्र येऊ शकतो. याबद्दल काही प्रश्न उद्भवत नाही. देवेंद्र फडणवीस पुढे बोलताना म्हणाले की, त्यांनी एक-दोन वेळा मोदींची स्तुती केली असेल तर माहिती नाही, मात्र झोपेतून उठल्यापासून पुन्हा झोपेपर्यंत १० ते

२० शिष्या मोदींना दिल्या नाहीत तर त्यांना अन्न पचत नाही. त्यांनी त्यांचा मार्ग निवडला आहे. आम्ही आमच्या वाटेने जात आहोत. उद्धव ठाकरे यांच्या सोबतच्या मैत्रीविषयी विचारले असता फडणवीस म्हणाले की, मित्र तो असतो जो एकमेकांमध्ये काही पटत नसेल, तर त्याने फोन करून सांगण्याची हिंमत दाखवली पाहिजे; की हे नाही होऊ शकणार. ज्यावेळी युतीबाबत बोलणी सुरु होती, त्यावेळी त्यांना मुख्यमंत्री बनायचे होते. मी पाच वर्षे मुख्यमंत्री होतो, ते आमचे साथीदार होते. ते पुढे म्हणाले, त्यांच्याशी (उद्धव ठाकरे) रात्रदिवस बोलणे होत असे आणि जेव्हा युतीबाबत बोलणी झाली तेव्हा फोनवर येऊन देवेंद्रजी तुमच्यासोबत जायचे नाही, असे सांगण्याचे सौजन्यही त्यांच्याकडे नव्हते. त्यांनीच दरवाजा बंद केला. त्यामुळे उद्धव ठाकरे मित्र आहेत की नाही, हा प्रश्न त्यांना विचारावा लागेल. त्यानंतर आमच्यात औपचारिक बोलणे झाले नाही, जेव्हा-जेव्हा समोसामोस आम्ही भेटतो तेव्हा दुआ-सलाम होत राहातात.

नाशिक : छगन भुजबळ यांचे पुत्र पंकज भुजबळ काल मालेगाव दौऱ्यावर असताना मराठा आंदोलकांनी त्यांचा ताफा अडवला. त्यांच्याविरुद्ध जोरदार घोषणाबाजी करण्यात आली. त्यामुळे त्यांना माघारी फिरावे लागले. या घटने नंतर मंत्री छगन भुजबळ हे आक्रमक झाले असून त्यांनी त्यावर प्रतिक्रिया दिली आहे. पंकज भुजबळ यांना अडवले ते कोण लोक होते, काय होते हे बघितले पाहिजे, मराठा समाजाचे लोक होते का हे पोलिसांनी बघावे. तसेच तसेच मी काही व्हिडिओ बघितले. भुजबळ कुटुंबीय आले तर त्यांना मारा, असे वक्तव्य केले जात आहे. भुजबळ कुटुंबीय घाबरत नाही, शिवसेना, राष्ट्रवादी काँग्रेसमध्ये काम केले आहे, घाबरणार नसल्याचे भुजबळांनी स्पष्ट केले. भुजबळ म्हणाले, पंकज भुजबळ यांचा ताफा अडविल्याचे कारण नाही. निवडणूक प्रचारासाठी लोक गावात जातील, त्यांना अडवणे लोकशाहीला

धरून नाही. आरक्षण दिल्यानंतर आंदोलन का? आम्ही विरोध केला असता तर आंदोलन केले तर टीक होते. जरांगना कोण चुकीचा सल्ला देत आहे हे लवकरच बाहेर येईल. लग्नाचे मुहूर्त पुढे ढकला. निवडणूकही पुढे ढकला असे जरांगे सांगत आहेत. यावर आपण काय बोलावे, त्यांना जे नेता मानतात अशा सर्व लोकांना माझा नमस्कार, असे म्हणत भुजबळांनी हसत हसत जरांगे आणि त्यांच्या समर्थकांना हात जोडले.

आ. रमेशआप्पा कराड यांच्या प्रयत्नातून तांडा वस्ती सुधार योजने अंतर्गत मुरुडसह ३ गावाकरिता १ कोटीचा निधी मंजूर

लातूर :- वसंतराव नाईक तांडा वस्ती सुधार योजनेअंतर्गत भाजपाचे नेते आ. रमेशआप्पा कराड यांच्या प्रयत्नातून लातूर तालुक्यातील ३ गावातील १० विविध विकास कामासाठी तब्बल १ कोटी रुपयांचा निधी मंजूर झाला आहे. इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्रालयाच्या वतीने २२ फेब्रुवारी २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार वसंतराव नाईक तांडा वस्ती सुधार योजनेअंतर्गत लातूर जिल्ह्यातील विविध कामांना प्रशासकीय मान्यता देऊन निधीची तरतूद केली आहे. लातूर ग्रामीण विधानसभा मतदार संघातील गावांना निधी मिळावा यासाठी राज्याचे इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाचे मंत्री अतुल सावे यांच्याकडे भाजपा नेते आ. रमेशआप्पा कराड यांनी वेळोवेळी पाठपुरावा केला. केलेल्या पाठपुराव्यामुळे लातूर तालुक्यातील ३ गावातील १० विविध

विकास कामासाठी तब्बल १ कोटी रुपयांचा निधी प्राप्त झाला आहे. आ. रमेशआप्पा कराड यांच्या प्रयत्नातून लातूर तालुक्यातील वाडी वाघोली येथे अहिल्यारदेवी होळकर नगर, सिध्दोबा नगर, जय मल्हार नगर येथे नाली बांधकाम करणे कानडी बोरगाव येथे जोशी नगर आणि सेवादास नगर परिसरात सिमेंट कॉक्रीट रस्ता करणे शहरात शंकर वस्ती ठोंबरे वस्ती बजरंग वस्ती कोकनादेवी वस्ती जोशी कोल्हाटी वस्ती करणे याप्रमाणे दहा कामासाठी प्रत्येकी १० लक्ष रुपये असे एकूण १ कोटी रुपयांचा निधी मंजूर झाला आहे. सदरील निधी मंजूर झाल्याबद्दल भाजपाचे नेते आ. रमेशआप्पा कराड यांचे त्या त्या गावातील भाजपाचे लोकप्रतिनिधी पदाधिकारी कार्यकर्ते यांच्यासह ग्रामस्थांनी आभार व्यक्त केले आहेत.

कंपन्यांना धमकावत भाजपने ९५ टक्के हेलिकॉप्टर केली बुक : विजय वडेटीवार

नागपूर, भाजपकडून सत्तेचा गैरवापर होत आहे. सत्तेसाठी पैसा, पैशातून सत्ता हा खेळ सुरु असून निवडणुकीच्या तोंडावर पक्ष फोडले जात आहेत. माणसे फोडली जात आहेत. विरोधकांना नामोहरम करण्याचे काम सुरु आहे. भाजप जवळ पैशाचा पूर एवढा आहे की, त्यांनी प्रचारासाठी ९५ टक्के हेलिकॉप्टर आताच मार्च ते मे या काळात बुक केली आहेत. विरोधकांना प्रचारासाठी हेलिकॉप्टर मिळू नये, अशी कंपन्यांना धमकी देत व्यवस्था भाजपने केली आहे, असा आरोप विरोधी पक्षनेते विजय वडेटीवार यांनी केला आहे. ते आज (दि.२३) पत्रकारांशी बोलत होते. वडेटीवार म्हणाले की, एकीकडे माणसे फोडून विरोधकांना हैराण करायचे, पक्षनिधी गोठवायचा आणि आता त्यांना प्रचाराला साधनेच मिळू नये, अशी व्यवस्था हुकूमशाही पद्धतीने सुरु आहे. मात्र, त्यांनी लक्षात ठेवले पाहिजे लोकांच्या मनात जो राग आहे, तो राग तुम्ही हवाई यात्रा करून प्रचार केला. तरी थांबणार नाही. तो तुम्हाला भोगावाच लागेल. भ्रष्टाचारातून प्रचंड पैसा या सरकारने जमा केला आहे आणि त्यातून ही जी साधने वापरली

जाणार आहेत. यांना विचारणार कोणी नाही, निवडणूक आयोग सुद्धा त्यांच्या मुठीत आहे, असेही ते म्हणाले. डॉक्टर संपा संदर्भात बोलताना वडेटीवार म्हणाले, खुप दिवसांपासून माईच्या डॉक्टरांची मागणी आहे. मात्र, सरकार त्यावर लक्ष घालायला तयार नाही. हे आम्ही पण सरकारच्या लक्षात आणून दिले होते. आरोग्य यंत्रणेकडे टेंडर व्यतिरिक्त सरकार गांभीर्याने बघताना दिसतच नाही. यातून आरोग्य व्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण होणार आहे. सामान्य माणसाला जगाण कठीण होणार आहे. हा संप त्वरित मिटवला गेला पाहिजे, असे मत त्यांनी व्यक्त केले. महाविकास आघाडीच्या जागा वाटपाची २७ फेब्रुवारीला शेवटची बैठक आहे. सहा ते सात जागांचे प्रश्न आहेत. विदर्भातील दहा पैकी किमान सहा- सात जागा काँग्रेसला मिळतील, कमी-जास्त होऊ शकतात. मला विचारलं की, तुम्ही

लोकसभेला लढणार का? तर मी म्हटले हो. पक्षश्रेष्ठी जे ठरवतील तेच मी करेल. पक्ष कोणालाही उगीच उमेदवारी देत नाही, जिंकण्याची शक्यता असेल, तरच उमेदवारी दिली जाते. दुसरीकडे जरांगे यांनी दिलेल्या आंदोलन, रस्ता रोको संदर्भात छेडले असता जरांगेच्या शब्दांत आता काही दम राहिलेला नाही. त्यांचा कधीकाळी लाखोंच्या सभा घेणारे नंतर भाजपमध्ये गेलेले हादिक पटेल झालेला दिसेल, असे टीकास्त्र सोडले. आता सरकारने जे दिले आहे, त्यात समाधान मानावे. ते कसे टिकेल याकडे लक्ष द्यावे, उगीच चॅलेंज करणारी भाषा वापरू नये. त्यांच्या भाषेत गर्व दिसतो, गुर्मी दिसते, ती दाखवण्याची गरज नाही. निवडणुकीच्या तोंडावर आता त्यांनी काहीही करू नये. सरकारने जे दिले, ते आता कोर्टात टिकविण्यासाठी जबाबदारी सरकारची आहे, असे ते म्हणाले.

६० गावातील अंतर्गत रस्त्याच्या ८२ कामासाठी आ. कराड यांच्या प्रयत्नातून ८ कोटी निधी मंजूर

लातूर :- लातूर ग्रामीण विधानसभा मतदार संघात असलेल्या ६० गावात अंतर्गत रस्त्याच्या ८२ कामासाठी भाजपाचे नेते आ. रमेशआप्पा कराड यांच्या प्रयत्नातून महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत तब्बल ८ कोटी रुपयांचा निधी मंजूर झाला आहे. सदरील निधी मंजूर झाल्याने त्या त्या गावातील भाजपाच्या कार्यकर्त्यांनी आणि नागरिकांनी आ. कराड यांचे आभार व्यक्त केले आहेत. लातूर ग्रामीण विधानसभा मतदारसंघातील गावागावात वाडी वस्तीत शासनाच्या विविध योजनेचा लाभ मिळावा यासाठी सातत्याने प्रयत्न करणारे भाजपाचे नेते आ. रमेशआप्पा कराड यांनी मतदार संघातील विविध गावात अंतर्गत रस्त्याच्या कामासाठी निधी मिळावा याकरीता राज्याचे रोजगार हमी योजना मंत्री ना. संदिपानजी भुमरे यांच्याकडे वेळोवेळी पाठपुरावा केला होता. लातूर जिल्ह्यातील गावांतर्गत रस्त्याच्या ४०५ कामांना २२ फेब्रुवारी २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार मान्यता देण्यात आली आहे. आ. रमेशआप्पा कराड यांच्या पाठपुराव्यामुळे लातूर ग्रामीण मतदार संघातील ६० गावातील ८२ कामांना तब्बल ८ कोटी रुपयांचा निधी मंजूर झाला

आहे. त्यात लातूर तालुक्यातील २९ गावातील ४५ कामासाठी ४ कोटी ९५ लक्ष रुपयांचा रणपूर तालुक्यातील २२ गावातील २४ कामासाठी १ कोटी ९५ लक्ष रुपयांचा तर औसा तालुक्यातील भादा सर्कल मध्ये येणाऱ्या ९ गावातील १३ कामाकरिता एक कोटी दहा लक्ष रुपयांचा निधी मंजूर झाला आहे. मंजूर झालेल्या निधीतून त्या त्या गावात सिमेंट रस्त्याची आणि पेव्हर ब्लॉकचे रस्त्याची कामे करण्यात येणार आहेत. लातूर ग्रामीण मतदार संघातील रस्त्याची कामे मंजूर झालेल्या गावात लातूर तालुका - बोकनगाव दोन ३० लक्ष , मळवटी १५ लक्ष, बिंदगीहाळ दोन कामे ३० लक्ष, मुरुड अकोला सहा कामे ५५ लक्ष, ३० लक्ष, खुलगापूर तीन कामे ३० लक्ष, बोरगाव बु. दोन कामे ३०, मळवटी १५ लक्ष, भिसे वाघोली तीन कामे ३० लक्ष, चिंचोली ब. दोन कामे ३५ लक्ष, नागझरी ३० लक्ष, टाकळी ब. ३० लक्ष, सावरगाव दोन २५ लक्ष, चिंचोलीराव ५ लक्ष, दिंडेगाव ५ लक्ष, भोईसमुद्रगा ५ लक्ष, माटेफळ ५ लक्ष, खुंटेफळ ५ लक्ष, सामनगाव ५ लक्ष, निवळी ५ लक्ष, हिसोरी ५ लक्ष, भातांगळी ५ लक्ष, गातेगाव ५ लक्ष, बामणी ५ लक्ष, भडी ५ लक्ष,

गांजूर ५ लक्ष, सलगरा बु. दोन कामे २५ लक्ष, सलगरा खु ५ लक्ष, कोळपा ५ लक्ष, गाधवड १० लक्ष, रणपूर तालुका - रामवाडी पा. १० लक्ष, कामखेडा २० लक्ष, रामवाडी तीन कामे ख. २५ लक्ष, आनंदवाडी ५ लक्ष, मोहगाव ५

लक्ष, नरवटवाडी ५ लक्ष, कोष्ट्याव ५ लक्ष, गोडाळा ५ लक्ष, भोकरंबा ५ लक्ष, मोरवड ५ लक्ष, मोटेगाव ५ लक्ष, वाला ५ लक्ष, दर्जी बोरगाव ५ लक्ष, सांगवी ५ लक्ष, घनसराव ५ लक्ष, फरदपूर ५ लक्ष, डि. देशमुख ५ लक्ष, वंजारवाडी ५ लक्ष, इंदरठाणा ५ लक्ष, पानगाव २० लक्ष, गव्हाण २० लक्ष, लखमापूर २० लक्ष, आणि औसा तालुक्यातील भादा सर्कल मधील भेटा दोन कामे ३० लक्ष, भादा ५ लक्ष, कवठा केज ५ लक्ष, सतरधरवाडी ५ लक्ष, सिंदाळवाडी ५ लक्ष, वडजी ५ लक्ष, वानवडा ५ लक्ष, काळमाथा तीन कामे ३० लक्ष, सिंगणी (गुळखेडा) दोन कामे २० लक्ष याप्रमाणे निधी मंजूर झाला आहे. गेल्या काही दिवसांपासून मतदार संघातील अनेक गावात विविध विकास कामांना मोठ्या प्रमाणात निधी मिळत असल्याने आणि ६० गावातील अंतर्गत रस्त्याच्या कामाला निधी मंजूर झाल्याने भाजपाचे नेते आ. रमेशआप्पा कराड यांचे त्या त्या गावातील भारतीय जनता पार्टीचे पदाधिकारी लोकप्रतिनिधी कार्यकर्त्यांसह नागरिकांनी आभार व्यक्त केले आहेत.

राजकारणातील सुसंस्कृत चेहरा हरपला

ज्येष्ठ नेते, महाराष्ट्राचे माजी मुख्यमंत्री मनोहर जोशी (सर) यांच्या निधनाने एक निष्ठावंत नेता, राजकारणातील सुसंस्कृत चेहरा आपल्यातून हरपला आहे. नगरसेवक ते मुख्यमंत्री आणि पुढे लोकसभा अध्यक्ष अशी त्यांची प्रदीर्घ राजकीय वाटचाल राहिली. मेहनत, संघर्षाच्या बळावर राजकारणात त्यांनी स्वतःचे स्थान निर्माण करून वेगळा उमटवला होता. नम्र, संयमी, सुजाण व अभ्यासू नेते म्हणून ते परिचित होते. त्यांना आम्ही भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण करतो. - धिरज विलासराव देशमुख आमदार, लातूर ग्रामीण विधानसभा मतदारसंघ

संपादकीय....

सुसाटलेले नि भरकटलेले!

लोकसभा निवडणुकीच्या तोंडावर अयोध्येतील बहुप्रतीक्षित मंदिरात रामलल्लाची प्रतिष्ठापना केल्यावर आता सोमवारी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी उत्तर प्रदेशात संभळ येथे ‘कल्की धाम मंदिरा’चेही भूमिपूजन केले. एकीकडे आपल्या घणाघाती वक्तृत्वामुळे जनतेला आपल्या कब्जात घेणारे मोदी आणि दुसरीकडे आपल्याच भावविश्वात दंग होऊन, मौन धारण केलेले विरोधी नेते अशी दोन चित्रे सध्या बघावयास मिळत आहेत.लोकसभा निवडणुकीच्या तोंडावर अयोध्येतील बहुप्रतीक्षित मंदिरात रामलल्लाची प्रतिष्ठापना केल्यावर आता सोमवारी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी उत्तर प्रदेशात संभळ येथे ‘कल्की धाम मंदिरा’चेही भूमिपूजन केले. मात्र, त्याचवेळी त्यांनी भारतीय जनता पक्षाच्या निवडणूक प्रचाराला नवी दिशाही दिली, त्याचे महत्त्व अधिक आहे.’कालचक्र बदलले असून, नवे युग अवतरले आहे!’ हे त्यांचे उद्गार ‘आपण स्वतः युगाप्रवर्तक आहोत,’ असा अहंभाव मिरवणारेच होते. शिवाय, एकीकडे देशात मंदिरे उभारली जात असली, तरी ‘भारतरूपी मंदिर’ उभारण्याची जबाबदारी आपल्यावर साक्षात परमेश्वरानेच सोपवली आहे!’ असेही त्यांनी ठासून सांगितले. तर मंगळवारी काश्मीरमध्ये बोलताना त्यांनी सनातन धर्माचा मुक्तकंठाने जयजयकार केला.पंतप्रधान अशा रीतीने या निवडणुकीचेच नव्हे तर देशाच्या पुढच्या वाटचालीचीही दिशा ठरवू पाहात आहेत, असे दिसते. भाजप आणि विशेषतः मोदी यांच्याविरोधात जोमाने उभ्या ठाकलेल्या ‘इंडिया आघाडी’च्या मात्र रोजच्या रोज चिरफळ्या उडत चालल्या आहेत. राहुल गांधी यांची ‘भारत जोडो न्याय यात्रा’ उत्तर प्रदेशात आली असतानाच, समाजवादी पक्षाचे प्रमुख अखिलेश यादव यांनी काँग्रेसपुढे भले मोठे प्रश्नचिन्ह उभे केले आहे. ‘आधी जागावाटपाचा तिढा सोडवा तरच आपण या ‘यात्रे’त सहभागी होऊ, अशी अटच अखिलेश यांनी घातली आहे आणि त्यासाठी समाजवादी पक्षाने देऊ केलेल्या १७ जागांवर काँग्रेस समझोता करण्याची शक्यता अगदीच धूसर असल्याचे चित्र मंगळवारी समोर आले आहे. खरे तर ऐन लोकसभा निवडणुकीच्या तोंडावर राहुल गांधी यांनी सुरु केलेल्या या ‘यात्रे’त ‘इंडिया आघाडी’तील घटक पक्षांनी सहभागी होणे अपेक्षित होते.मात्र, या आघाडीत कोणाचा पायपोस कोणाच्या पायात नाही, अशी स्थिती असल्यामुळे ही ‘यात्रे’च्या या अर्ध्याअधिक प्रवासात कोठेही राहुल गांधी यांना सहप्रवासी मिळवता आला नाही. त्यामुळेच या ‘यात्रे’तून ते नेमके काय साध्य करू इच्छित आहेत, असा प्रश्न आहे.एकीकडे आपल्या विरोधकांमधील मातब्बरांना त्यांच्यावर आपणच केलेल्या आरोपांची पर्वा न करता, आपल्या छावणीत आणण्याचे काम महाराष्ट्रापासून राजस्थानपर्यंत भाजप जोमाने करत आहे. मध्य प्रदेशातही माजी मुख्यमंत्री आणि काँग्रेसचे बडे नेते कमलनाथ यांचे तळ्यात-मळ्यात सुरु आहे. अर्थात, ही भाजपची आक्रमकता आहे की अगतिकपोटी त्यांना हे करावे लागत आहे, हे ज्याचे त्याने ठरवायचे आहे.मात्र, त्यामुळे विरोधी पक्षांचे खच्चीकरण मात्र वेगाने होत आहे. एकीकडे पंतप्रधान प्रचारमोहिमेला देत असलेली वेगळी दिशा आणि त्याचवेळी विरोधी पक्षांना नेस्तनाबूत करण्याची ही खेळी असा दुहेरी डाव भाजप टाकत आहे. त्याचवेळी राहुल मात्र एका वेगळ्याच विश्वात रममाण होऊन ‘प्यार बॅटन की’ भाषा करत आहेत! खरे तर अखिलेश यादव देऊ करत असलेल्या १७ जागांवर समाधान मानून, काँग्रेसने ते आपल्यासोबत राहतील, असा निर्णय घेतला तर अखिलेश यांच्या सहभागाने राहुल यांच्या यात्रेतून किमान उत्तर प्रदेशात तरी वेगळे चित्र उभे राहू शकते. गेल्या म्हणजे २०१९मधील लोकसभा निवडणुकीत काँग्रेसला फक्त रायबरेलीत विजय मिळाला होता आणि खुद्द राहुल यांना अमेठीत पराभव पत्करावा लागला होता.तर २०१४ मध्ये काँग्रेसने दोन जागा जिंकल्या होत्या. त्यानंतर यंदाच्या निवडणुकीसाठी वाटाघाटीचे गुहाळ सुरु झाले, तेव्हा अखिलेश काँग्रेसला केवळ ११ जागा देऊ इच्छित होते. आता ते १७ जागा द्यायला तयार झाले असतानाही काँग्रेस अडूनच बसत असेल तर ‘विनाशकाले विपरीत बुद्धी!’ असेच म्हणावे लागेल.या पार्श्वभूमीवर केवळ काँग्रेसच नव्हे तर ‘इंडिया आघाडी’तील सर्वच पक्षांचे अपयश आणखी एका कारणामुळे पुढे येत आहे. मोदी रोजच्या रोज प्रचाराला नवी दिशा बहाल करत असताना, काँग्रेस अध्यक्ष मल्लिकार्जुन खरगे असोत की राष्ट्रीय जनता दलाचे लालूप्रसाद आणि तेजस्वी यादव असोत की ‘आम आदमी पक्षा’चे केजरीवाल असोत की ममता बॅनर्जी; कोणीही मोदी यांना खणखणीत उत्तर देताना दिसत नाहीत.त्यामुळे एकीकडे आपल्या घणाघाती वक्तृत्वामुळे जनतेला आपल्या कब्जात घेणारे मोदी आणि दुसरीकडे आपल्याच भावविश्वात दंग होऊन, मौन धारण केलेले विरोधी नेते अशी दोन चित्रे सध्या बघावयास मिळत आहेत. लोकशाहीत सरकारवर अंकुश ठेवण्यासाठी प्रबळ विरोधी पक्ष आवश्यक असतो, येथे मात्र गलितगात्र विरोधी पक्षीय दिसत आहेत. विरोधी पक्षांना भाजप फोडण्याचे राजकारण भाजप करत आहे, असे तुणतुणे सतत वाजवण्याऐवजी आपापले पक्ष का फुटत आहेत, याचा जोपावेतो विरोधक गांभीर्याने विचार करणार नाहीत, तोपावेतो देशवासीयांना अशीच दोन चित्रे बघावयास मिळणार, यात शंका नाही.

जर्मनीत लोकशाहीवादी विरुद्ध फासिस्ट शक्ती!

जर्मनीत लोकशाहीवादी विरुद्ध फासिस्ट शक्ती! जर्मनीत २०१३ साली स्थापन झालेल्या एफएफडीची एकूण भूमिका अँगोला मर्कल यांच्या ख्रिश्चन डेमोक्रेटिक पक्षाच्याही अधिक उजवीकडची आहे. २०१५ नंतर युद्धग्रस्तांचे लोंढे जर्मनीत येऊ लागल्यानंतर आश्रितांचा मुद्दा अधिक महत्त्वाचा ठरला असून आजघडीला आश्रितांचा प्रश्न एफएफडीच्या दृष्टीने सर्वांत महत्त्वाचा राजकीय मुद्दा आहे १० जानेवारीनंतरच्या प्रत्येक आठवड्यात जर्मनीतल्या अनेक शहरांत मोठ्या संख्येने लोक फासिस्ट प्रवृत्तीच्या विरोधात निदर्शन करण्यासाठी रस्त्यांवर उतरत आहेत. जर्मन जनतेला काळजीत टाकणारी एका गुप्त बैठकीची बातमी या निदर्शनांना कारणभूत ठरली आहे.

२५ नोव्हेंबर २०२३ ला जर्मनीत उजवे पक्ष आणि काही अतिरेकी उजवे यांची एक गुप्त बैठक झाली. या बैठकीत ‘अल्टर्नेटीव्ह फर डॉइशलॅंड’ (थोडक्यातः ए एफ डी) या उजव्या पक्षाचे नेते जर्मनीतल्या नव-नाझी आणि इतर उजव्या अतिरेकी गटांच्या नेत्यांना भेटले आणि त्यांनी एका योजनेविषयी या बैठकीत चर्चा केली. ही बैठक पूर्व जर्मनीतल्या पॉट्सडॅम शहराच्या बाहेर एका हॉटेलमध्ये झाली. बैठक जरी २५ नोव्हेंबरला झाली असली तरी बरेच दिवस त्याविषयी कुठलेच तपशील उघड झाले नव्हते. पण करेक्टिव्ह नावाच्या एक स्वयंसेवी वृत्तगटाने १० जानेवारीला ही बातमी प्रकाशात आणली. त्यामुळे सगळीकडे एकच खळबळ उडाली.२५ नोव्हेंबरच्या बैठकीत काय घडलं?

जर्मनीत जे कोणी आश्रित म्हणून आले आहेत त्यांना पुन्हा त्यांच्या मायदेशी पाठवण्याबद्दल २५ नोव्हेंबरच्या या गुप्त बैठकीत चर्चा झाली. मार्टिन सेलनर नावाच्या एका ऑस्ट्रियन ‘राष्ट्रवाद्या’ने त्या बैठकीत एक भाषण केलं. त्यात त्याने एक योजना सादर केली. सेलनरची योजना हा त्या बैठकीतला मुख्य मुद्दा होता. ‘रेमिग्रेशन’ हा त्या योजनेतला एक परवलीच शब्द होता. रेमिग्रेशन म्हणजे जर्मनीत जे कोणी इतर देशांतून आले त्यांची मूळ देशात रवानगी करणं. एकूणच परदेशांतून जर्मनीत आलेल्याकडे तिथले उजव्या विचारांचे लोक काही सहानुभूतीने पाहत नाहीत. विशेषतः आश्रित म्हणून आलेल्यांकडे ही मंडळी अधिक तिरस्काराने पाहतात आणि आलेल्या आश्रितांमध्ये मुस्लिमांचं प्रमाण खूप मोठं असल्याने मुस्लिमांविरुद्ध अधिक तिरस्काराची भावना आहे. मार्टिन सेलनरच्या म्हणण्यानुसार यातल्या काहींनी जरी जर्मनीचं नागरिकत्व घेतलं असलं तरी त्यांचीदेखील गणना परकीयांमध्येच करायला हवी. जर्मनीशी समरस न झालेले जे कोणी असतील त्यांनी आपापल्या मूळ देशात परत जावं असं सेलनर किंवा तत्सम मंडळींचं म्हणणं. अर्थात त्यांना कोणतेही अधिकार असू नयेत असं सेलनरने आपल्या योजनेमध्ये मांडलं होतं. ज्यांच्या कातडीचा रंग गौरा आहे ते सोडून बाकीचे सगळे या योजनेनुसार ‘परके’ ठरतात. विशेष म्हणजे सेलनरने मांडलेल्या योजनेच्या मूळ हेतूविषयी या बैठकीतल्या कुणाचं दुमत नव्हतं. फक्त ही योजना कितपत व्यवहार्य आहे याबद्दल अनेकांना शंका होत्या. अशा आश्रितांनी जर्मनीच्या समाजजीवनात समरस व्हावे, यासाठी आपण त्यांच्यावर दबाव टाकला पाहिजे; त्यासाठी आवश्यक ते कायदे केले पाहिजेत, असं यावर सेलनरचं म्हणणं होतं.

बाहेरच्या देशातून आलेल्या व्यक्तींची मूळ देशात रवानगी करणं ही काही एका दिवसात होणारी गोष्ट नव्हे; त्यासाठी किमान दहाएक वर्ष लागतील असं सेलनरने मांडलं.जर्मनीच्या संसदेत सदस्य असलेली एफएफडी पक्षाची एक महिला या बैठकीला हजर होती. आपण दहा वर्षांपूर्वी एफएफडीमध्ये आलो तेव्हापासून आपल्या डोक्यात ही ‘रेमिग्रेशन’ची कल्पना होती आणि नंतरही गेलं दशकभर आपला पक्ष यासाठी काम करतो आहे, असं तिने या बैठकीत सांगितलं. एफएफडी पक्षाचा जर्मन संसदेतला प्रमुख नेतादेखील या बैठकीला हजर होता. सेलनरची योजना प्रत्यक्षात यायची असेल तर आपल्या शहरांमध्येला रस्त्यांचं रूपडं बदललं पाहिजे; त्यासाठी आपल्याकडे असणाऱ्या परकीय (दंगाचं अन्न देणाऱ्या) हॉटेलांवर आपण दबाव आणला पाहिजे आणि अशी हॉटेलां उघडणं हा पर्याय अधिकाधिक अव्यवहार्य कसा होईल हे पाहिलं पाहिजे, असं त्याचं म्हणणं होतं. (१९६० च्या दशकात उघडी हॉटेलांवर शिवसेनेचे समर्थक मंडईतचे हे हल्ले करत त्याची यावेळी आठवण झाली.)सुमारे २० लाख परकीयांना उत्तर आफ्रिकेत पाठवून द्यावं अशी कल्पना सेलनरने या बैठकीत मांडली. या बैठकीसाठी काही पैसेवाल्या व्यक्ती हजर होत्या आणि अशा कामांसाठी आपल्या थैल्या मोकळ्या करण्याची त्यांची तयारी होती. १० जानेवारीला या गुप्त बैठकीची

बातमी प्रसिद्ध झाल्यावर एकूणच उजव्या प्रवृत्तिविरुद्ध रस्त्यांवर उतरण्यासाठी विविध चर्चेस, लोकशाहीवादी जनसंघटना, नागरी संघटना, लोकशाहीवादी राजकीय पक्ष, कामगार संघटना या सर्वांनी जनतेला आवाहन केलं. त्याला जनतेने उत्तम प्रतिसाद दिला आणि नाझी प्रवृत्तीचा निषेध करण्यासाठी लोक रस्त्यांवर उतरले.एफएफडी विरुद्ध १९ ते २१ जानेवारीदरम्यान जर्मनीत जी निदर्शन झाली त्यांत सुमारे १४ लाख लोकांनी भाग घेतला. विशेषतः फ्रँकफर्ट आणि हॅनोव्हर या दोन शहरांमध्ये लोक मोठ्या संख्येने निदर्शनांसाठी आले होते. त्यानंतरच्या दर शनिवारी/रविवारी जर्मनीत लोकशाहीवाद्यांची निदर्शनं होत आहेत. ‘नाझी, चालते व्हा’ अशा अर्थाच्या घोषणा निदर्शनांत दिल्या गेल्या. खुद्द चॅन्सलर ओलोफ शोल्झ हे निदर्शनांमध्ये सामील झाले. जे कोणी जर्मनीत आले आहेत- मग ते नोकऱ्या वा व्यवसायासाठी आलेले असोत किंवा आश्रित म्हणून आलेले असोत- त्यांना या देशातून हाकलून देण्याची जर कुणाची योजना असेल तर तो लोकशाहीवर आणि पर्यायाने आपल्यावर झालेला हल्ला आहे असं शोल्झ यांनी निक्षून सांगितलं. एफएफडी पक्षावर बंदी घालावी असाही एक मतप्रवाह नंतर याविषयी झालेल्या चर्चात येत होता. पण अशी बंदी कितपत परिणामकारक ठरेल याविषयी अनेकांना संभ्रम होता.ही बैठक पहिली नसून अशा प्रकारची ही सातवी बैठक आहे अशी बातमी जर्मनीतल्या दोन नियतकालिकांनी नंतरच्या काळात प्रसिद्ध केली. अतिउजव्या शक्तींचं लोकशाहीला मारक स्वरूप लक्षात घेता मार्टिन सेलनरला आपल्या देशात प्रवेश करायला बंदी घालण्याचा विचार जर्मन शासन करत आहे. याला उजवीकडे झुकलेल्या ख्रिश्चन डेमोक्रेटिक पक्षाचासुद्धा (सी डी यू चा) पाठिंबा आहे. या पक्षाचे नेते फिलिप मथर म्हणतात, आपल्या संविधानाच्या ढाच्याविरुद्ध जर कोणी बंडाळी करू पाहत असेल तर ते आपण सहन करणार नाही; विशेषतः मार्टिन सेलनरसारख्या विदेशी अतिरेक्याने जर संविधानाच्या ढाच्याला आव्हान दिलं तर नाहीच नाही. त्यामुळे मार्टिन

सेलनरवर लवकरात लवकर बंदी घातली पाहिजे.जनतेचा क्षोभ तीव्र झाल्याने एफएफडी पक्षाने थोडं नमत घेण्याचं ठरवलं. ‘आपण त्यातले नसत्यांची’ भूमिका या पक्षाने तूर्त घेतली आहे. आपले काही नेते २५ नोव्हेंबरच्या बैठकीत हजर होते हे त्यांनी कबूल केलं; पण जर्मनीत आलेल्या आश्रितांना त्यांच्या मूळ देशात पाठवून देणं ही आमच्या पक्षाची अधिकृत भूमिका नाही, असं म्हणून या पक्षाने हात झटकले.

जर्मनीच्या राजकारणात दोन प्रमुख पक्ष आहेत. त्यातला सोशल डेमोक्रेटिक (लोकशाही समाजवादी) पक्ष उदारमतवादी मानला जातो. तो तिथे सध्या सत्तेवर आहे आणि या पक्षाचे ओलोफ शोल्झ हे सध्या जर्मनीचे चॅन्सलर आहेत; तर सीडीयू (ख्रिश्चन डेमोक्रेटिक युनियन) हा काहीसा उजवीकडे झुकलेला पक्ष तिथल्या संसदेत आहे. हा माजी चॅन्सलर अँगोला मर्कल यांचा पक्ष. जनमताच्या चाचण्यांत एफएफडी, सीडीयू आणि एफएफडी हे अनुक्रमे पहिल्या, दुसऱ्या आणि तिसऱ्या स्थानावर आहेत.जर्मनीच्या पूर्वकडच्या पाच पराग्यांत घेतलेल्या जनमत चाचण्यांत एफएफडी आघाडीवर आहे. आणि या वर्षीच्या शेवटी त्या पराग्यांत स्थानिक पातळीवरच्या निवडणुका होणार आहेत. त्यामुळे त्या भागात एफएफडी निवडून येण्याची चांगलीच शक्यता आहे, मात्र स्थितिप्रिय ख्रिश्चन डेमोक्रेटिक युनियन तसंच

व्यापार-उद्योगस्नेही फ्री डेमोक्रेटिक पार्टी यांनी एफएफडी बरोबर हातमिळवणी करायला तूर्त तरी नकार दिला आहे.जर्मनीतले लोक का धास्तावले आहेत?२५ नोव्हेंबरच्या बैठकीचा वृत्तांत जाहीर झाल्यावर जर्मनीतले लोकशाहीवादी धास्तावले आहेत. जर्मनीत पुन्हा एकदा लोकशाहीचा अस्त होऊन फासीझम येईल की काय अशी त्यांना भीती वाटते आहे.

हिटलरचं राजकारण वंशभेदांवर आधारित होतं. त्यात तथाकथित आर्यवंशीयांना उच्चस्थान होतं आणि इतर जे कोणी होते त्याचं एकूण अस्तित्त्व दुय्यम स्वरूपाचं होतं. हिटलरच्या राजवटीत सुमारे ६० लाख ज्यूंना आपले प्राण मगवावे लागले होते. यातल्या अनेकांना हिटलरने गॅस चेंबरमध्ये मारलं होतं. त्याशिवाय युद्धामुळे झालेली अपरिमित मनुष्यहानी आणि संसाधनांचा विध्वंस याचे परिणाम नंतरची कित्येक वर्षे जगाला भोगावे लागले होते. आणि या घटना मागच्याच शतकात झाल्यामुळे यासंबंधीचे अनेक दस्तावेज आणि खाणाखुणा जर्मनीत उपलब्ध आहेत. जवळजवळ प्रत्येक जर्मन कुटुंबाच्या मागच्या काही पिढ्यांनी याचे दुःखद परिणाम पाहिले आहेत. त्यामुळे त्या काळाची आठवणही अनेक जर्मनांना नको आहे. जर्मन लोक नाझींच्या कारवायांबद्दल सावध असतात. जर्मन राष्ट्रवादाचं कोणी कौतुक करायला लागलं तरी त्यांना ते आवडत नाही. हिटलरचं समर्थन करायला किंवा नाझींच्या स्वस्तिकाचं समर्थन करायला जर्मनीत कायद्याने बंदी आहे.आश्रितांचा प्रश्न जर्मनीत का आणि कसा निर्माण झाला? २०१५ मध्ये युरोपात राजकीय आश्रितांची एक नवी लाट आली. यात सीरियातले लोक मोठ्या प्रमाणावर होते. पण त्याशिवाय अफगाणिस्तान, नायजेरिया, पाकिस्तान, इराक, एरिट्रिया या देशांतले लोकसुद्धा स्थलांतर करून येत होते. मिळेल त्या छोट्या नावा किंवा बोटींचा वापर करून, अनेक धोकें पत्करून, हाल-अपेष्टा सहन करून लोक युरोपकडे येत होते. सीरिया, इराक आणि अफगाणिस्तान या देशांतली युद्धं आणि अस्थिर राजकीय परिस्थिती ही त्यामागची मुख्य कारणं होती. लेबनान, जॉर्डन आणि इजिप्त यांनी आश्रितांना सहारा द्यायला नकार दिला होता. काही युरोपीय देशांनी त्यांना यायला विरोध केला; तर काहींनी त्यांना मदत केली. त्या सर्वांत जर्मनीच्या अँगोला मर्कल यांची भूमिका आश्रितांसाठी स्वागतशील होती. २०१५ ते २०१९ या काळात जर्मनीने एकूण १७ लाख जाणांना आश्रय दिला. जर्मन अर्थव्यवस्था मजबूत आहे; त्यामुळे ती या साऱ्या आश्रितांना सामावून घेऊ शकेल असा अँगोला मर्कलला विश्वास होता. त्या काळात जर्मनीची आर्थिक स्थिती इतर युरोपीय देशांच्या मानाने बळकट होती. जर्मनीने युरोपीय समुदायात राहिलं पाहिजे असं मर्कल यांना वाटत होतं.

२०१५च्या दोन वर्षे आधी म्हणजे २०१३ साली जर्मनीत एफएफडी पक्षाची स्थापना झाली. एफएफडीच्या संस्थापकांचा जागतिकीकरणाला विरोध होता; युरोपीय समुदायाकडे ते सांशकतेने पाहत. ते मुक्त बाजारपेठेचा विचार मानणारे होते. अर्थातच आश्रितांबद्दल त्यांना सहानुभूती नव्हती. पण तो मुद्दा तेव्हा इतका महत्त्वाचा नव्हता. जर्मनीने युरोपीय समुदायातून बाहेर पडावं असं मानणारे लोक त्या पक्षाच्या निर्मितीमागे होते. हा पक्ष जर्मन राष्ट्रवादाला मानतो. एफएफडीची एकूण भूमिका अँगोला मर्कल यांच्या ख्रिश्चन डेमोक्रेटिक पक्षाच्याही

अधिक उजवीकडची आहे. २०१५ नंतर युद्धग्रस्त देशांतले लोंढे जसे जर्मनीत यायला लागले त्यानंतर आश्रितांचा मुद्दा अधिक महत्त्वाचा ठरला. आजघडीला आश्रितांचा प्रश्न एफएफडीच्या दृष्टीने सर्वात महत्त्वाचा राजकीय मुद्दा आहे.

२०२४ मध्ये जर्मनीची अर्थव्यवस्था पूर्वीइतकी मजबूत राहिली नाही. ती मंदीच्या गाळत अडकलेली आहे. २०२३ मध्ये जर्मनीचा जीडीपी ०.३ टक्क्यांनी आक्रसला आहे. २०२४ च्या सुरुवातीला तिथे शेतकऱ्यांचं आंदोलन उभं राहिलं आहे. युक्रमे आणि गाझा युद्धामुळे इंधन-सुरक्षा म्हणावी अशी राहिली नाही. तसंच तांबड्या समुद्रात हत्ती बंडखोर मालवाहू बोटींवर झेन वापरून हल्ले करत आहेत. त्यामुळे चिंता वाटावी अशी परिस्थिती आहे. व्यापार-उदिमातलं वातावरण निराशाजनक आहे. हे वर्ष ओलोफ शोल्झ सरकारच्या कसोटीचं आहे.

एफएफडीची आगेकूच जर अशीच सुरु राहिली तर जर्मनीचं संविधान, तिथली लोकशाही, तिथलं व्यक्तिस्वातंत्र्य, या सर्वांवर मोठा आघात होईल; तिथलं समाजस्वास्थ्य धोक्यात येईल; विदेशी आणि विध्वंसक शक्ती समाजाचा ताबा घेतली असा धोका तिथल्या धुरिणांना दिसतो आहे. त्यामुळे आपलं सगळं बळ एकवटून अशा फासिस्ट शक्तींच्या विरुद्ध उभं राहणं तिथल्या सुजाण जनतेला आवश्यक वाटतं आहे.

गळपट्टा घातला, तरी हत्ती गायब!

माधव गाडीगळ (ज्येष्ठ पर्यावरणतज्ञ) केरळात हत्तींचा अलीकडला उच्छाद आणि त्यावर ‘कायदे बदला’ अशी मागणी यांचेही असेच आहे मुळात कायदा लोकाभिमुख होताच, त्याचे पुढे काय झाले, याची ही कथा तिथ्यातून लोकशाहीचा बोध कोण घेणार, या प्रश्नचिन्हाचेच संपणारी प्रभू श्रीरामांना सजविण्यात आलेल्या प्रत्येक रत्नजडित दागिन्याला आहे खास महत्त्व; जाणून घ्या सविस्तर..दहा फेब्रुवारीला केरळातील वायनाड जिल्ह्यातील मानंतवाडी नगरीत एका हत्तीने रस्त्यात चालणाऱ्या आजीश या शेतमजुरावर हल्ला करून त्याला चिरडून टाकले. हत्तीचे हल्ले होतच असतात, त्यामुळे मानंतवाडीतले लोक या हत्तीवर नजर ठेवून होते, काळजी घेण्याचा प्रयत्नही करत होते. वनविभागाने या हत्तीच्या गळ्यात पाच ते आठ लाख रुपये खर्च करून एक रेडिओ कॉलर घातलेली होती. अपेक्षा होती की कॉलरवरून संदेश येत राहतील आणि हत्तीवर अधिकृत पाठव ठेवली जाईल. पण वनविभाग सांगतो की त्यांना रेडिओ संदेश मिळनासा झाला होता. म्हणजे हा सगळा आकाशमार्गी उपद्रूपाय निष्फळच? याउपपर कदाचित याचा उफराटा परिणाम होऊन गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावलेला हत्ती माणसावर हल्ला करायला आणखीच उद्युक्त झाला होता.हल्लेखोर प्रवृत्ती : कुणाची? का? हत्तींबाबत हानी, पण हत्तींसारख्याच समाजजिव अशा चिंतळ या पशूंच्या संदर्भात मला गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावण्याचा अनुभव आहे. कर्नाटकातल्या बाणेरघट्टा अभयारण्यात एका कुंपणबंद वावात राहणाचा एक कळप ठेवला आहे. सर्वच समाजप्रिय पशूंच्या कळपांत नरांच्यात समाजाच्या उत्तरंजित वरच्या पायीरवर चढण्याची स्पर्धा चालू असते. कोण वरचढ हे ठरवण्यासाठी दोन नर डोक्याला डोके रोवून प्रतिस्पर्ध्याला मोठे डकलू पाहतात. काही वेळाने त्यांच्यातील एक आपण कमकुवत आहोत हे मानतो आणि झुंज थांबवतो. गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावण्याच्या प्रयोगात मी सहभागी होतो. त्या कळपातला सगळ्यात मोठी शिंगे असलेला नर आपण सर्वश्रेष्ठ आहोत असे दाखवत मिरवत होता. गुंगी आणण्याचे इंजेक्शन देण्याची सिरीज बंदुकीतून, बरोबर या मिरवणाऱ्या नराला लागली. तो बिचकला, मग गुंगी चढल्यावर लटपटू लागला, पडला. आम्ही जाऊन त्याच्या गळ्यात रेडिओ कॉलर घातली आणि पाहता राहिलो. तासाभरात तो पुन्हा लटपटत उभा राहिला. तत्क्षणी दुसरा बहुधा त्या कळपातला दोन क्रमांकावरचा नर धावला आणि आता कमकुवत झालेल्या त्या नराला त्याने आव्हान दिले. रेटारेटीत तो प्रतिस्पर्धी सहजच जिंकला. मग दुसरेही आणखी खालच्या पायीरवरचे नर धावले आणि त्या बिचकला पशूंच्याला एक कळप ठेवला आहे. हे बराच वेळ चालू राहिले, स्पष्ट दिसत होते की आता तो आधीचा बलिष्ठ नर या अनुभवाने नक्कीच चिडका बनला असणार. गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावलेल्या हत्तींच्यातसुद्धा अशी चिडकी प्रवृत्ती येऊन ते माणसावर हल्ला करण्यास अधिकच प्रवृत्त होत असणार.१४ फेब्रुवारीला केरळ विधानसभेत झालेल्या चर्चेत विरोधी पक्षाच्या आमदारानी आरोप केले की त्या राज्यात अलीकडे वन्य प्राण्यांच्या हल्ल्यातून निदान ५० लाख रु.च्या मालमत्तेचा विध्वंस झाला आहे आणि अनेक माणसांच, गुरांचे मृत्यू झालेले आहेत. देशभरच वन्य प्राण्यांच्या उपद्रवामुळे प्रचंड हानी सुरु आहे आणि अधिकृत यंत्रणेकडून याचा काहीही हिशोब ठेवला जात नाही, परंतु डॉक्टर सुकुमारांनी काळजीपूर्वक गोळा केलेल्या माहितीप्रमाणे गेल्या ४० वर्षांत हत्तींची संख्या निदान दुप्पट वाढली आहे. दरवर्षी ५०० लोक हत्तींच्या पायदळी चिरडले जाताहेत. देशभर हे मुकाट सहन केले जाते, पण आता केरळातील जनतेने ठरवले की हे फार झाले. त्यांच्या आंदोलनामुळे- आणि आता निवडणूक जवळ आल्याने- काहीतरी लोकाभिमुख निर्णय घेणे भाग आहे म्हणून केरळ विधानसभेने एकमताने वन्य प्राणी संरक्षण कायदा बदलयालाच पाहिजे असा ठराव मंजूर केला आहे.२००२ चा कायदा वि. २००४ चे नियम! हा सगळो ‘वृक्ष, वेत्ती, पशू, पाथर आम्हा सोचरी वनचरं’ मानणाऱ्या भारतीय परंपरेला झुगारून देण्याचा परिणाम आहे. इंग्रज भारतात शिरले, स्थिरावले तेव्हा वनचरांची रेलचेल असणारा वृक्षाचा महासागर असे भारतभूये वर्णन केले जाते होते. ही सगळी निसर्ग संपत्ती लुबाडून घेण्यासाठी जेत्यांनी वैज्ञानिक वनव्यवस्थापनाचे ढोंग करत वनविभाग प्रस्थापित केला. या विभागाच्या शेतकऱ्यांवरील अत्याचाराला तोंड फोडत महात्मा जोतिबा फुल्यांनी ‘‘या जुलमी फॉरेस्ट डिपार्टमेंटची होळी केली पाहिजे’’ असे उद्गार काढले होते. हे व्यवस्थापन खालसा करून भारतीय ग्रामसमाजाकडे पुनश्च निसर्ग संपत्तीचे व्यवस्थापन सोपवले पाहिजे अशी भूमिका महात्मा गांधींनी आपल्या ‘हिंद स्वराज’ या पुस्तकात मांडली होती. परंतु स्वातंत्र्यानंतर आपण हे वसाहतवादी वनव्यवस्थापन जैसे थे चालू ठेवले. १९७२ च्या वन्य जीव संरक्षण कायद्याने तर वनविभागाची पकड केवळ अरण्य प्रदेशांवर नाही तर सर्व देशावर बसवली गेली आहे. हे समाज हिताला, निसर्ग हिताला, निसर्ग हिताला बांधक आहे आणि ते बदलण्यासाठी २००२ चा जैवविविधता कायदा हे सुयोग्य साधन आहे.भारताच्या मूळच्या २००२ च्या जैवविविधता कायद्यामध्ये प्रत्येक पंचायतीत, नगरपालिकेत, महानगरपालिकेत स्थानिक पातळीवर जैवविविधता व्यवस्थापनाचे अधिकार सुपूर्द केलेली जैवविविधता व्यवस्थापन समिती प्रस्थापित केली जावी अशी तरतूद आहे. या समितीने वनव्यवस्थापना लोकांच्या जैवविविधता नोंदणी पत्रकाद्वारे स्थानिक पातळीवर जैवविविधतेच्या परिस्थितीकडे (यात हत्तींची संख्या व हालचाल निश्चित येतात) लक्ष ठेवून नोंद केली जाईल. दुर्दैवाने शासन यंत्रणेला लोकांच्या हाती व्यवस्थित अधिकार सुपूर्द करून त्यांना सक्षम करणे अजिबात रुचत नाही. तेव्हा १९९२ च्या भारताने मान्य केलेल्या जैवविविधता करारनाम्याची तत्त्वे झुगारून २००४ मध्ये शासनाने त्याविपरीत नियम बनवले. त्यात जैवविविधता वा अधिवाससांच्या व्यवस्थापनात जैवविविधता व्यवस्थापन समिती काहीही भूमिका ठेवलेली नाही. या समित्या आता केवळ स्थानिक वनस्पती व प्राण्यांची यादी बनवण्याचे आणि वैदूचे औषधी उपयोग व संबंधित पारंपरिक ज्ञान नोंदवण्याचे काम करतात.२००४ च्या या नियमांमुळे लोक जैवविविधता व्यवस्थापन समित्यांची स्थापना करण्याच व जैवविविधता नोंदणीत भाग घेण्यास पूर्णपणे निरुत्साही झाले आहेत. इतरही मार्गांनी त्यांचे अधिकार काढून घेण्यात आले. उदा. - स्थानिक ग्रामसेवक वा वनरक्षक हा जैवविविधता व्यवस्थापन समितीचा सचिव असावा अशी सक्ती करण्यात आली. हे कर्मचारी अधिकाराचा दुरुपयोग करतात असा लोकांचा अनुभव असल्यामुळे त्यांना हे मान्य नव्हते.

माधव गाडीगळ (ज्येष्ठ पर्यावरणतज्ञ) केरळात हत्तींचा अलीकडला उच्छाद आणि त्यावर ‘कायदे बदला’ अशी मागणी यांचेही असेच आहे मुळात कायदा लोकाभिमुख होताच, त्याचे पुढे काय झाले, याची ही कथा तिथ्यातून लोकशाहीचा बोध कोण घेणार, या प्रश्नचिन्हाचेच संपणारी प्रभू श्रीरामांना सजविण्यात आलेल्या प्रत्येक रत्नजडित दागिन्याला आहे खास महत्त्व; जाणून घ्या सविस्तर..दहा फेब्रुवारीला केरळातील वायनाड जिल्ह्यातील मानंतवाडी नगरीत एका हत्तीने रस्त्यात चालणाऱ्या आजीश या शेतमजुरावर हल्ला करून त्याला चिरडून टाकले. हत्तीचे हल्ले होतच असतात, त्यामुळे मानंतवाडीतले लोक या हत्तीवर नजर ठेवून होते, काळजी घेण्याचा प्रयत्नही करत होते. वनविभागाने या हत्तीच्या गळ्यात पाच ते आठ लाख रुपये खर्च करून एक रेडिओ कॉलर घातलेली होती. अपेक्षा होती की कॉलरवरून संदेश येत राहतील आणि हत्तीवर अधिकृत पाठव ठेवली जाईल. पण वनविभाग सांगतो की त्यांना रेडिओ संदेश मिळनासा झाला होता. म्हणजे हा सगळा आकाशमार्गी उपद्रूपाय निष्फळच? याउपपर कदाचित याचा उफराटा परिणाम होऊन गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावलेला हत्ती माणसावर हल्ला करायला आणखीच उद्युक्त झाला होता.हल्लेखोर प्रवृत्ती : कुणाची? का? हत्तींबाबत हानी, पण हत्तींसारख्याच समाजजिव अशा चिंतळ या पशूंच्या संदर्भात मला गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावण्याचा अनुभव आहे. कर्नाटकातल्या बाणेरघट्टा अभयारण्यात एका कुंपणबंद वावात राहणाचा एक कळप ठेवला आहे. सर्वच समाजप्रिय पशूंच्या कळपांत नरांच्यात समाजाच्या उत्तरंजित वरच्या पायीरवर चढण्याची स्पर्धा चालू असते. कोण वरचढ हे ठरवण्यासाठी दोन नर डोक्याला डोके रोवून प्रतिस्पर्ध्याला मोठे डकलू पाहतात. काही वेळाने त्यांच्यातील एक आपण कमकुवत आहोत हे मानतो आणि झुंज थांबवतो. गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावण्याच्या प्रयोगात मी सहभागी होतो. त्या कळपातला सगळ्यात मोठी शिंगे असलेला नर आपण सर्वश्रेष्ठ आहोत असे दाखवत मिरवत होता. गुंगी आणण्याचे इंजेक्शन देण्याची सिरीज बंदुकीतून, बरोबर या मिरवणाऱ्या नराला लागली. तो बिचकला, मग गुंगी चढल्यावर लटपटू लागला, पडला. आम्ही जाऊन त्याच्या गळ्यात रेडिओ कॉलर घातली आणि पाहता राहिलो. तासाभरात तो पुन्हा लटपटत उभा राहिला. तत्क्षणी दुसरा बहुधा त्या कळपातला दोन क्रमांकावरचा नर धावला आणि आता कमकुवत झालेल्या त्या नराला त्याने आव्हान दिले. रेटारेटीत तो प्रतिस्पर्धी सहजच जिंकला. मग दुसरेही आणखी खालच्या पायीरवरचे नर धावले आणि त्या बिचकला पशूंच्याला एक कळप ठेवला आहे. हे बराच वेळ चालू राहिले, स्पष्ट दिसत होते की आता तो आधीचा बलिष्ठ नर या अनुभवाने नक्कीच चिडका बनला असणार. गुंगी आणून रेडिओ कॉलर लावलेल्या हत्तींच्यातसुद्धा अशी चिडकी प्रवृत्ती येऊन ते माणसावर हल्ला करण्यास अधिकच प्रवृत्त होत असणार.१४ फेब्रुवारीला केरळ विधानसभेत झालेल्या चर्चेत विरोधी पक्षाच्या आमदारानी आरोप केले की त्या राज्यात अलीकडे वन्य प्राण्यांच्या हल्ल्यातून निदान ५० लाख रु.च्या मालमत्तेचा विध्वंस झाला आहे आणि अनेक माणसांच, गुरांचे मृत्यू झालेले आहेत. देशभरच वन्य प्राण्यांच्या उपद्रवामुळे प्रचंड हानी सुरु आहे आणि अधिकृत यंत्रणेकडून याचा काहीही हिशोब ठेवला जात नाही, परंतु डॉक्टर सुकुमारांनी काळजीपूर्वक गोळा केलेल्या माहितीप्रमाणे गेल्या ४० वर्षांत हत्तींची संख्या निदान दुप्पट वाढली आहे. दरवर्षी ५०० लोक हत्तींच्या पायदळी चिरडले जाताहेत. देशभर हे मुकाट सहन केले जाते, पण आता केरळातील जनतेने ठरवले की हे फार झाले. त्यांच्या आंदोलनामुळे- आणि आता निवडणूक जवळ आल्याने- काहीतरी लोकाभिमुख निर्णय घेणे भाग आहे म्हणून केरळ विधानसभेने एकमताने वन्य प्राणी संरक्षण कायदा बदलयालाच पाहिजे असा ठराव मंजूर केला आहे.२००२ चा कायदा वि. २००४ चे नियम! हा सगळो ‘वृक्ष, वेत्ती, पशू, पाथर आम्हा सोचरी वनचरं’ मानणाऱ्या भारतीय परंपरेला झुगारून देण्याचा परिणाम आहे. इंग्रज भारतात शिरले, स्थिरावले तेव्हा वनचरांची रेलचेल असणारा वृक्षाचा महासागर असे भारतभूये वर्णन केले जाते होते. ही सगळी निसर्ग संपत्ती लुबाडून घेण्यासाठी जेत्यांनी वैज्ञानिक वनव्यवस्थापनाचे ढोंग करत वनविभाग प्रस्थापित केला. या विभागाच्या शेतकऱ्यांवरील अत्याचाराला तोंड फोडत महात्मा जोतिबा फुल्यांनी ‘‘या जुलमी फॉरेस्ट डिपार्टमेंटची होळी केली पाहिजे’’ असे उद्गार काढले होते. हे व्यवस्थापन खालसा करून भारतीय ग्रामसमाजाकडे पुनश्च निसर्ग संपत्तीचे व्यवस्थापन सोपवले पाहिजे अशी भूमिका महात्मा गांधींनी आपल्या ‘हिंद स्वराज’ या पुस्तकात मांडली होती. परंतु स्वात

गरम केलेले मध खावे की नाही ? जाणून घ्या, तज्ज्ञ काय सांगतात

वजन कमी करण्यासाठी दालचिनी-लिंबू पाणी पिण्याचा खरंच फायदा होतो का ?

लहान मुलांपासून वृद्ध लोकांपर्यंत अनेकांना मध खायला आवडते. मधाचे अनेक आरोग्यदायी फायदे आहेत. मधामध्ये ऑटिऑक्सिडंट्स आणि ऑटिऑक्सिडंट्स गुणधर्म असतात, जे आपल्या शरीरातील रोगप्रतिकारशक्ती वाढवतात. असं म्हणतात की मध कधीही गरम करू नये, कारण गरम केल्याने मध विषारी बनते. खरंच मध गरम केल्यानंतर विषारी होते ? याविषयी लेखक कृष्ण अशोक यांनी त्यांच्या इन्स्टाग्राम अकाउंटवर एक पोस्ट शेअर केली आहे. या पोस्टमध्ये ते सांगतात की, मध गरम केल्यामुळे विषारी किंवा हानिकारक होत नाही. कुश पुढे सांगतात की, आजच्या काळात कच्चे, शुद्ध नसलेले मध धोकादायक ठरू शकते. कच्च्या मधापासून अनेकदा लहान मुलांना त्रास सहन करावा लागल्याचे डॉक्टरांच्या निदर्शनास आले आहे. ते पुढे सांगतात, पाश्चात्त्य मध विकत घ्या आणि हवे तसे वापरा. जर तुम्ही जंगलातील कच्चे मध वापरत असा तर लक्षात ठेवा, हे मध गरम केल्याने यातील सर्व पोषक घटक आणि एन्झाइम नष्ट होतात. मधामध्ये सर्व पोषक घटक आणि एन्झाइम हे फुलांपासून येतात. हे फूल नंतर फळ आणि भाजीपाल्यामध्ये रूपांतरीत होतात. आपण भाजीपाला शिजवतो,

मग ते विषारी बनत नाही तर मध गरम केल्यावर कसं काय विषारी बनू शकते. या संदर्भात डॉ. इंडियन एक्सप्रेसनी तज्ज्ञांकडून सविस्तर माहिती जाणून घेतली. अहमदाबाद येथील झायडस हॉस्पिटलच्या प्रमुख आहारतज्ज्ञ श्रुती भारद्वाज यांनी मध गरम करणे चांगले की वाईट या विषयी सविस्तर माहिती सांगितली.

आहारतज्ज्ञ श्रुती भारद्वाज सांगतात, मध गरम केल्यानंतर इतर घटकांबरोबर त्याचे सेवन करणे सोपे आहे, पण मधातील फायदेशीर एन्झाइम्स, ऑटिऑक्सिडंट्स आणि पोषक घटक कमी होऊ शकतात, ज्यामुळे मधाचे पौष्टिक मूल्य घसरू शकते. त्या पुढे सांगतात, कच्चे मध हे नैसर्गिक असते, त्यामुळे त्यात अधिक पौष्टिक गुणधर्म आढळतात. मध अगदी कमी गरम करा, जे बेकिंग किंवा सॉस बनवताना कामी येऊ शकते. मध गरम करावे की नाही हा प्रत्येकाचा वैयक्तिक निर्णय आहे, पण तुम्हाला मधाचे नैसर्गिक फायदे टिकवून ठेवायचे असेल तर कधीही कच्चे मध सेवन करणे चांगले आहे.

आजच्या काळात वजन वाढणे बहुतेक लोकांसाठी त्रासाचे कारण बनले आहे. वजन कमी करणे हे कोणत्याही व्यक्तीसाठी जगातील सर्वात मोठे कार्य बनते, विशेषतः जर त्यांना खाण्यापिण्याची आवड असते. वजन कमी करण्यासाठी लोक जिममध्ये जातात आणि त्यांचे आवडते पदार्थ खाणे बंद करतात. वजन कमी करण्यासाठी अनेकजण घरगुती उपाय देखील करतात. अशा परिस्थितीत आज आम्ही तुमच्यासाठी असाच एक घरगुती उपाय आणला आहे, जो तुम्हाला वजन कमी करण्याच्या या प्रवासात मदत करू शकतो. फिटनेस कोच आणि न्यूट्रिशनस्ट रचना मोहन यांनी सोशल मीडियावर एक पोस्ट शेअर केली आहे ज्यात वजन कमी करण्यासाठी दालचिनी आणि लिंबू पाणी पिण्याचा सल्ला दिला आहे. दालचिनी दालचिनीमध्ये अँटी-इंफ्लेमेटरी आणि अँटीऑक्सिडंट गुणधर्म असतात, जे वजन कमी करण्यासाठी खूप फायदेशीर असतात. त्यामुळे जे लोक वजन कमी करण्यासाठी औषधे घेण्याचा विचार करत आहेत त्यांनी हा उपाय एकदा नक्की करून पहावा. हे डिटॉक्स वॉटर कसे काम करते दालचिनी चयापचय

वाढवण्यास मदत करते, जे वजन कमी करण्यास मदत करते. दालचिनी रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित करण्यात आणि लालसा कमी करण्यात मदत करू शकते, ज्यामुळे तुम्हाला काही पदार्थ वारंवार

खाण्यापासून रोखता येते. लिंबू पाणी नैसर्गिक डिटॉक्सिफायर म्हणून काम करते, जे यकृताला समर्थन देते आणि वजन कमी करताना आरोग्यासाठी फायदेशीर आहे. दालचिनी आणि लिंबू पाणी प्यायल्याने तुम्हाला हायड्रेट राहते, जे वजन नियंत्रण आणि एकूण आरोग्यासाठी आवश्यक आहे. दालचिनी आणि लिंबूपासून डिटॉक्स वॉटर कसे बनवायचे ? साहित्य - दालचिनी -

१/२ टीस्पून लिंबाचा रस - १ टीस्पून कृती - सर्व प्रथम, एक कप पाणी पूर्णपणे उकळवा. आता त्यात दालचिनी पावडर घालून मिक्स करा. दालचिनी पाण्यात १० मिनिटे मंद आचेवर उकळू द्या. आता त्यात लिंबाचा रस घाला किंवा चिरलेला लिंबू घाला. फक्त तुमचे दालचिनी आणि लिंबू पाणी तयार आहे, हे पाणी गरम या. दालचिनी आणि लिंबू पाणी पिण्याचे इतर फायदे दालचिनीचे पाणी शरीराला डिटॉक्स करण्यास मदत करू शकते, कारण त्याचे सेवन केल्याने तुम्ही दिवसभरात जास्त किंवा पुरेसे पाणी वापरा. लिंबू आणि दालचिनीचे पाणी पिरियड क्रॅम्सच्या क्रॅम्सला आराम देण्यास आणि अनियमित मासिक पाळीच्या समस्येपासून मुक्त होण्यास मदत करू शकते. जेवणाच्या आधी किंवा नंतर एक ग्लास दालचिनी आणि लिंबू पाणी प्यायल्याने रक्तातील ग्लूकोजच्या वाढीवर नियंत्रण ठेवता येते. हे पण तुमचे वजन कमी करण्यात मदत करू शकते, परंतु हे लक्षात ठेवा की तुम्हाला संतुलित आहार आणि नियमित व्यायामही करावा लागेल. तरच हे पण योग्य प्रकारे आपला प्रभाव दाखवू शकेल.

दिवस-रात्र भात खाऊनही दक्षिण भारतातील लोकांचं वजन वाढत नाही ? तांदळाच्या 'या' जातींबद्दल जाणून घ्या

भात हा आपल्या देशातल्या लोकांच्या जिवणातला एक अनिवार्य पदार्थ आहे. दक्षिणेपासून उत्तरेपर्यंत आणि पश्चिमेपासून पूर्वेपर्यंतच्या सगळ्या राज्यांमध्ये या ना त्या स्वरूपात भात खाल्ला जातो. शिवाय आपल्या देशाला मोठा सागरी किनारा लाभलेला आहे. किनारपट्टीवरच्या लोकांचं भात आणि मासे हे उरलेलं जेवण असतंच. भारतात भाताच्या शेकडो जाती आढळतात. सामान्यपणे भारतीय घरांमध्ये पांढऱ्या तांदळाचा भात खाल्ला जातो. हे तांदूळ सहज शिजणारे आणि पचन होणारे असतात. पण तुम्हाला माहीत नसेल की, पांढऱ्या तांदळाऐवजी काळे, ब्राउन आणि लाल तांदूळही असतात ज्यांचे अनेक फायदे आहेत. विशेषतः दक्षिण भारतातील वंशपरंपरागत तांदळाच्या जाती या पौष्टिक आणि उपचारात्मक गुणधर्मांचा खजिना आहेत. त्यामुळे भात खाऊनही दक्षिण भारतातील लोकांचं वजन वाढत नाही. मुख्य पोषणतज्ज्ञ, डॉ. प्रियंका रोहतगी यांनी इंडियन एक्सप्रेसशी बोलताना हा तांदूळ इतका उपचारात्मक कशामुळे होतो, याबाबत सविस्तर माहिती दिली आहे. तांदळाच्या कोणत्या जातीचा काय फायदा आहे जाणून घेऊयात पांढऱ्या तांदळाच्या तुलनेत रेड राइस तेवढं कॉमन नाहीये. हा राइस महाग असतो. तसेच दुकानांमध्ये फार कमी उपलब्ध असतो. पांढरे तांदूळ तुमच्या आरोग्यासाठी पूर्णपणे खराब ठरू शकत नाही, जर तुम्ही हे कमी प्रमाणात खाल्ले तरच. पण रेड राइस तुम्हाला सगळ्या स्थितीत फायदे देतो. पौष्टिक जेवण बनवण्यासाठी तुम्ही यात इतर पौष्टिक गोष्टींचं मिश्रण करू शकता. रेड राइसमध्ये अनेक अँटी-ऑक्सिडंट असतात, जसे की सेलेनियम, व्हिटॅमिन सी आणि बिटा कॅरोटीन. लाल तांदळात फायबर, अँटी-ऑक्सिडंट्स, अँथोसायनिन्स आणि फ्लेव्होनाॅइड्स भरपूर असतात, जे आरोग्यासाठी खूप फायदेशीर ठरू शकतात. लाल तांदूळ हा एक सॅन्ड्रिय

तांदूळ आहे, जो पौष्टिक केलेल्या पांढऱ्या तांदळाच्या तुलनेत अधिक पौष्टिक असतो. लाल तांदळात जास्त प्रमाणात मॅगनीज असते, ज्यामुळे संयोजी ऊतक आणि हाडे तयार होण्यास मदत होते. हे रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित ठेवण्यासाठी देखील उपयुक्त भूमिका बजावू शकते. कैवरा सांब ही एक भाताची जात आहे, जी अगदी कमी मातीतही वाढू शकते. अभ्यासातून असे दिसून आले आहे की, हा तांदूळ रक्तातील ग्लूकोजची पातळी कमी करण्यास मदत करतो, म्हणूनच मधुमेह व्यवस्थापित करण्यासाठी याचा फायदा होतो. कुरुवी कर केरळमधील दुष्काळी भागात या तांदळाचं उत्पादन केलं जातं. यामध्ये सूक्ष्म पोषक तत्वे जास्त असतात आणि सामान्यतः आदिवासी समुदायात हा तांदूळ खाल्ला जातो. पंगार हा एक गोड-सुगंधी तांदूळ आहे, जो विशेषतः तांदळाचे तुकडे बनवण्यासाठी आणि आंबवण्यासाठी पिकवला जातो. कर्नाटक आणि तामिळनाडूच्या काही भागांमध्ये हे स्त्रियांना गर्भधारणेदरम्यान दिले जाते. कारण गर्भधारणेदरम्यानच्या अनेक समस्या या तांदळाच्या सेवनात टाळल्या जातात असे मानले जाते. तसेच यामुळे रक्तातील साखर नियंत्रित राहते, कोलेस्ट्रॉल कमी होतो आणि हिमोग्लोबिनही वाढवते. कडू यनाम उच्च फायबर असलेला लाल तांदूळ, शरीरातील कोलेस्ट्रॉलची पातळी कमी करण्यास मदत करतो. या तांदळाची चवही रुचकर आहे आणि तांदूळ ऊर्जे

चा चांगला स्रोत आहे. हा तांदूळ पचायलाही हलका आहे. कोलियाल हा केरळमधील तपकिरी रंगाचा तांदूळ आहे, जो पुडू बनवण्यासाठी वापरला जातो. पुडू हा केरळमधील एक नाश्त्यातील पदार्थ आहे. काळी कावुनी तामिळनाडूतील हा आणखी एक भात आहे, ज्यामध्ये उच्च अँथोसायनिन घटक असल्यामुळे त्याचा रंग काळा-जांभळा असतो. हा तांदूळ शरीराला थंड ठेवतो, तसेच हृदयाच्या आरोग्यालाही हा फायदेशीर आहे. यकृताच्या आजारांवर उपचार करण्याच्या गुणधर्मांसाठी मूळ अन्न औषधांमध्येही याचा समावेश केला जातो. मधुमेह असलेल्या लोकांना हा तांदूळ खाण्याचा सल्ला दिला जातो. करुण कुरुवाई या तांदळात प्रथिने आणि फॉस्फोरसचे प्रमाण जास्त असते, त्यामुळे रोग प्रतिकारशक्ती वाढवण्यास आणि सांघेदुखीचा सामना करण्यास मदत होते. त्यात अँटीऑक्सिडंट असतात, जे कर्करोगाच्या पेशी वाढण्यापासून रोखतात. मफ्लिई सांबा यामध्ये व्हिटॅमिन बी१ असते, जे पोट आणि तोंडाचे ब्रन बरे करण्यास मदत करते. तसेच स्नायू आणि नसा मजबूत करते. केरळमधील तांदळाच्या विविध जातींचे हे आरोग्यदायी फायदे लक्षात घेता, हा कृषी वारसा आणि पारंपरिक शेतीचे जतन करणे किती महत्त्वाचे आहे हे लक्षात येते.

फॅटम व्हायब्रेशन सिंड्रोम काय असतं ? त्याने आपल्या एकाग्रतेवर कसा परिणाम होतो ?

राधिका बारावीत आहे. ती अभ्यास करत बसलेली असताना सतत थोड्या थोड्या वेळाने तिचा मोबाईल तपासून बघत असते. खरंतर मोबाईल वाजलेलाही नसतो तरीही ती तिचा फोन तपासून बघत असते. आपला फोन व्हायब्रेट झालाय, काहीतरी मेसेज नक्की आला असणार असं तिला सतत वाटत असतं. पण फोन उघडून बघितल्यावरही त्यात नवीन कुठलाच मेसेज तिला दिसत नाही. या अवस्थेला म्हटलं जातं 'फॅटम व्हायब्रेशन सिंड्रोम'. हे कुणाच्याही बाबतीत होऊ शकतं. आपला फोन व्हायब्रेट झाला आहे, काहीतरी मेसेज आला आहे, कुणाचा तरी मिस्ड कॉल असावा असे भास होतात, पण प्रत्यक्षात ना फोन व्हायब्रेट झालेला असतो, ना कुणाचा मेसेज आलेला असतो ना कुणी मिस्ड कॉल दिलेला असतो. फॅटम व्हायब्रेशन सिंड्रोम'चे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत चालले आहे. विशेषतः टिजेस आणि मोठ्यांमध्ये. अर्थातच त्याच एक महत्त्वाचं कारण आहे मोबाइलवरचं प्रचंड अवलंबत्व आणि अति स्क्रीन टाइम. फॅटम व्हायब्रेशन सिंड्रोमची शास्त्रीय कारणं अजून तरी लक्षात आलेली नाहीत, पण आतापर्यंत या विषयात जितके काम झाले आहे, संशोधन झाले आहे त्यावरून वरची दोन कारणं सध्या तरी गृहीत धरलेली आहेत. म्हणजेच ही मानसिक आणि भावनिक कारणं आहेत. आपल्या फोनशी आपली मानसिक आणि भावनिक गुंतवणूक किती प्रचंड असते हे यावरून सहज लक्षात येऊ शकतं. ही अवस्था मुलांपासून मोठ्यांपर्यंत कुणाच्याही संदर्भात असू शकते त्यामुळे आपण आपल्या फोनशी

भावनिक पातळीवर किती अवलंबून आहोत याचा विचार केला पाहिजे. आणि मुलांनाही असं अवलंबत्व योग्य नाही हे शिकवलं पाहिजे. काय करता येईल ? १) मोबाईल आणि इंटरनेटवर असलेलं भावनिक अवलंबत्व कमी करण्याचे प्रयत्न. याचाच अर्थ असा की फेसबुकवर किती लाईक्स मिळतायत यावरून खऱ्या आयुष्यात छान/वाईट वाटणं या गोष्टी बाजूला सारायला शिकणं. २) फोनमधलं व्हायब्रेशन फिचर बंद करून टाकणं. सिंगटोन बदलणं. याने आपला

फोन नेहमी पेक्षा वेगळा वाजतो आणि तो सतत बघण्याचा मोह किंचित कमी होतो. व्हायब्रेशन मोड बंद केल्याने सतत मोबाईल व्हायब्रेट होतो आहे आणि काहीतरी मेसेज आला आहे हे मंदंच झालेलं कनेक्शन तोडायला मदत मिळते. ३) काहीवेळा तंत्रज्ञानतून येणारी अस्वस्थताही फॅटम व्हायब्रेशन सिंड्रोमला कारणीभूत असू शकते. जर तीव्र अस्वस्थता जाणवत असेल तर समुपदेशक किंवा मानसोपचारतज्ज्ञ यांची मदत घेतली पाहिजे. ४) काही मुलं आणि मोठ्यांमध्ये हा प्रकार काहीकाळ चालतो तर काही जणांमध्ये दीर्घकाळ चालतो. कायमस्वरूपीही होऊ शकतो जर मोबाईल आणि स्क्रीनचे अवलंबत्व कमी केले नाही तर. त्यामुळे स्क्रीन टाइम मॅनेजमेंटला पर्याय नाही.

हिवाळा संपता संपता कडू का खावं ?

वैद्य अश्विन सावंत प्रत्येक ऋतूमध्ये निसर्गामध्ये होणार्या बदलांच्या परिणामी त्या ऋतूमध्ये एक रस प्रबळ होतो. ज्यामुळे त्या-त्या ऋतूमध्ये निसर्गामधील पाणी, वनस्पती, प्राणी आदी सर्वच सजीव गोष्टींमध्ये त्या कडू रसाचा (चवीचा) प्रभाव वाढतो. साहजिकच त्या पाण्याचे प्राशन व त्या वनस्पतींचे व प्राण्यांचे सेवन केल्यामुळे मानवाच्या शरीरामध्ये सुद्धा त्या रसाचा प्रभाव होतो. त्यानुसार त्या रसाचे (चवीचे) गुणदोष शरीरावर व आरोग्यावर दिसतात. हिवाळ्याच्या आरंभी अर्थात हेमंत ऋतूमध्ये मधुर रस प्रबळ होतो, जो थंडीतल्या हवामानाला व आरोग्याला पोषक सिद्ध होतो. याउलट हिवाळ्यातल्या उत्तरार्धामध्ये म्हणजे कडक थंडीच्या शेवटच्या आठवड्यांमध्ये अर्थात शिशिर ऋतूमध्ये कडू रस प्रबळ होतो. शिशिर हा एक ऋतू असा आहे ज्या ऋतूमध्ये प्रबळ होणारा रस (चव) हा आरोग्याला उपकारक होतो. वास्तवात कडू चवीचे पदार्थ बलवर्धक नाहीत, मात्र कडू रसाचा मोठा गुण म्हणजे तो कफनाशक आहे. शिशिर ऋतूच्या आधीच्या हेमंत ऋतूमध्ये गोडाचा प्रभाव असतो, त्याला गोडहोड, पौष्टिक व स्निग्ध खाण्याची जोड मिळालेली असते. शिशिर ऋतूमध्ये अग्नी हेमंतापेक्षाही प्रखर होत असल्याने या दिवसांमध्ये सुद्धा भूक वाढते व खाल्लेले पचतेही, जेवण अधिकच खाल्ले जाते, तेसुद्धा गोड व पौष्टिक. वातावरणातला थंडावा आणि दीर्घकाळ गोड, स्निग्ध व पौष्टिक आहार, यांच्या परिणामी शरीरामध्ये कफ वाढत जातो. स्वाभाविकरित्या शिशिर ऋतूमध्ये कफाचा संचय होतो, शरीरात साचत-वाढत जाणार्या कफाला नियंत्रणात नियंत्रणात

ठेवण्यास निसर्गतः शरीरात वाढणारा हा कडू रस उपयुक्त सिद्ध होतो. षड्रस (सहा रसांचा) सिद्धान्त आणि आरोग्य षड्रस म्हणजे सहा रस - गोड, आंबट, खारट, कडू, तिखट व तुरट. या सहा चवींच्या आधारावर आयुर्वेदाने शरीराचे आरोग्यजतन कसे करता येईल, आरोग्याचे संवर्धन कसे करता येईल, रोग कसे टाळता येतील एवढंच नव्हे तर रोगाचे निदान कसे करावे, समोर आलेल्या रुग्णाच्या आजाराची कारणे कशी ओळखावी, त्या रोगाचा प्रतिकार कसा करावा, चिकित्सेमध्ये कोणती औषधे वापरावी व पथ्य कोणते करावे या सर्व बाबींवर व्यापक विचार केला आहे. आज शास्त्रशुद्ध आयुर्वेद चिकित्सा करणारा आयुर्वेद वैद्य हा रोगाच्या कारणांचा अभ्यास करताना विचार करतो तो

त्या रुग्णाचे अतिप्रमाणात सेवन केलेल्या रसांचा आणि त्याच्या शरीरावर झालेल्या योग्य-अयोग्य परिणामांचा. रोगाचे कारण समजून घेतल्यानंतरच औषधाचा विचार होतो, जे साहजिकच त्या रुग्णाचे अतिसेवन केलेल्या रसाच्या विरोधी रसाचे असते. इतका हा सहज विचार आहे, जो आपण त्या विषयाच्या अधिकाधिक खोलात जाऊ तसतसा क्लिष्ट होत जातो. या सहा रसांचा मानवी शरीरावरील हितकारक व अहितकारक परिणाम, त्यांचे गुण-दोष, त्यांचे रोगनाशक गुणधर्म, एवढंच नव्हे तर त्यांच्या अतिसेवनेने शरीरावर होणारे परिणाम या सर्वांचा आयुर्वेद शास्त्राने केलेला सविस्तर अभ्यास बघितला की आपले मस्तक पूर्वजांच्या निरिक्षणशक्तीसमोर आपोआपच झुकते. केवळ पदार्थाची चव समजून घेऊन त्या पदार्थाच्या गुणदोषांची परीक्षा करायची व त्यांचा मानवी आरोग्याच्या संवर्धनासाठी आणि रोगनाशनासाठी सुद्धा उपयोग करायचा, हे केवळ अलौकिकच आहे. दुर्दैवाने आयुर्वेदाने केलेल्या या अनमोल मार्गदर्शनाचा आज विसर पडला आहे. वास्तवात हे मूलभूत ज्ञान २१व्या शतकामधील अनेक आजारांपासून प्रतिबंध करण्यासाठी उपयुक्त सिद्ध होऊ शकते. कडू रस कसा ओळखावा ? कडू रस म्हणजे कडू चव. ही एक अशी चव आहे जी चाखली की जिभेला इतर चवी कळत नाहीत. तुम्ही एक चमचा कारल्याचा रस प्यायलात किंवा कडूनिंबाची दोन पाने चावून-चावून चघळलीत तर त्यानंतर तुम्हाला ना साखर गोड लागेल ना लिंबू आंबट. याचसाठी आयुर्वेदाने म्हटले आहे की, 'तो रस जिभेची अन्य रसांन ओळखण्याची शक्ती बाधित करतो, तो कडू रस', अर्थात हे तात्पुरत्या काळासाठी होते. कडू रसाचे अजून एक वैशिष्ट्य म्हणजे तो जिभेवर असणारा चिकटपणा दूर करून जीभ स्वच्छ करतो. गोड श्रीखंड खाल्ल्यावर तोंडामध्ये निर्माण होणारा चिकटपणा, खाट मीठ व आंबट चिंचेने तोंडामध्ये सुटणारे पाणी, तिखट मिर्ची खाल्ल्यावर तोंडामध्ये चरचरून सुटणारा लालास्राव याच्या अगदी विरुद्ध कार्य कडू रसाचे आहे, ते आहे तोंडाची शुद्धी करणे.

फेसबुक-इन्स्टाग्रामचा होतोय तरुणांच्या मेंदल हेल्थवर परिणाम ?

न्यूयॉर्कच्या महापौरांनी भरला खटला

सध्याच्या पिढीला आरोग्याच्या अनेक समस्यांचा सामना करावा लागत आहे. झोप न येणे, कामावर लक्ष केंद्रीत न करू शकणे अशा अनेक समस्यांचा तरुणांना सामना करावा लागत आहे. जगभरात मानसिक आरोग्य (चशपीरश्र करशरीर) हा चिंतेचा विषय बनत चालला आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या आकडेवारीनुसार जगातील तब्बल १२ टक्के लोकांना मेंदल आणि बिहेवियरल समस्या आहेत. भारतातील १००० पैकी १०० लोक मेंदल हेल्थ संबंधी समस्यांचा सामना करत आहे. आरोग्य विषयक तज्ज्ञ या समस्यांवर उपाय शोधण्याचे प्रयत्न करत आहेत. यादरम्यान मेंदल हेल्थ इश्यूज दरम्यान न्यूयॉर्कच्या महापौरांनी सोशल मीडिया कंपन्यांविरोधात खटला दाखल केला आहे. या खटल्यामुळे हा मुद्दा पुन्हा एकदा चर्चेत आला आहे. रॉयटर्सने दिलेल्या रिपोर्टनुसार, न्यूयॉर्क शहराचे महापौर एरिक अॅडम्स यांनी याबद्दल माहिती देताना सांगितलं की प्रशासनाचे तरुणांमध्ये मानसिक समस्यांना वाढवण्यासाठी मेटा प्लॅटफॉर्मचे फेसबुक आणि इंस्टाग्राम यांच्यासह अनेक सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म कंपन्यांविरोधात खटला दाखल केला आहे. कॅलिफोर्निया सुपीरियर कोर्टात दाखल केलेल्या या खटल्यात अल्फाबेट कंपनीचे यूट्यूब, स्नॅप इन्कची स्नॅपचॅट आणि बाइटडॉसच्या टीकटॉकचा देखील समावेश आहे. या कंपन्यांवर आरोप करण्यात आला आहे की, त्या जाणीवपूर्वक आपले प्लॅटफॉर्म असे डिझाइन करतात की जेणेकरून लहान मुले आणि तरुणांना या सोशल मीडियाची सवय लागते. हे सर्व प्लॅटफॉर्म लहान मुलांवर वाईट परिणाम होण्यासाठी जबाबदार आहेत. साधारणपणे न्यूयॉर्क शहर तरुणांच्या मानसिक आरोग्यासाठीच्या मोहिमेवर वर्षाला १०० मिलियन डॉलर्सहून अधिक खर्च करते. याचा उद्देश मुलांना मानसिक समस्यांपासून दूर ठेवणे हा आहे.

शबरी घरकुल आवास योजनेतून तब्बल पंधराशे घरकुल मंजूर आमदार भिमराव केराम,

नागपूर-गोवा शक्तिपीठ मार्ग १९ देवस्थानांना जोडणार

किनवट.ता.प्रतिनिधी. (शेख शौकत) किनवट विधानसभेचे कर्तव्यदक्ष आमदार भीमराव केराम यांनी शबरी घरकुल आवास योजने बाबत मागील अधिवेशनात तारांकित प्रश्न उपस्थित केल्यानंतर त्याची दखल घेत आदिवासी विभागाने किनवट माहूर तालुक्यात शबरी घरकुल आवास योजनेतून तब्बल १५०३ घरकुल मंजूर केली असून या जम्बो लाभामुळे आता किनवट माहूर तालुक्यातील गोरगरीब आदिवासी कुटुंबांचे घराचे स्वप्न साकार झाले आहे. केंद्र शासनाच्या पंतप्रधान घरकुल आवास योजनेप्रमाणे आदिवासी विभागाकडून अनुसूचित जमाती प्रवर्गासाठी शबरी घरकुल आवास ही महत्वकांक्षी योजना राबविण्यात येते किनवट माहूर तालुक्यातील आदिवासी समाज दयाखोच्यात व जंगलव्यापी खेड्यात वास्तव्यास आहे. आदिवासी समाजातील प्रत्येक कुटुंबाला सुरक्षित व हक्काचे घर उपलब्ध व्हावे यासाठी आमदार भीमराव केराम यांनी केंद्र व राज्य शासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा केला. मागील अधिवेशनात त्यांनी शबरी घरकुल आवास योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भात सभागृहात तारांकित प्रश्न उपस्थित केल्यानंतर त्याची दखल घेत आदिवासी विभागामार्फत किनवटतालुक्यासाठी १२९८ तर व माहूर तालुक्यासाठी २०५ अशा एकूण १५०३ घरकुलांना आदिवासी विभागाने मंजुरी दिली आहे.सन २०२२- २३ या वर्षात किनवट प्रकल्पांतर्गत ३५०० घरकुलाचे लक्षांक होते

यासाठी किनवट तसेच माहूर पंचायत समितीकडून शबरी घरकुल आवास योजनेअंतर्गत प्रस्ताव मागविण्यात आले होते.या योजनेतील घरकुल बांधकामासाठी १ लाख ५० हजार रुपयाचे अनुदान असून त्यात १८ हजार रु शौचालय बांधकाम व मनरेगा अंतर्गत १२ हजार रु अनुज्ञाप आहेत. गावनिहाय मंजूर लाभार्थ्यांची यादी किनवट येथील एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयात प्रसिद्ध करण्यात आली असून या योजनेची तातडीने अंमलबजावणी करण्याचे निर्देश अमरावतीचे अप्पर आदिवासी आयुक्त यांनी दिले आहेत. किनवट विधानसभेचे कार्यकुशल आमदार भीमराव केराम सततच्या

पाठपुराव्यामुळे शबरी घरकुल आवास योजनेचा सर्वाधिक लाभ किनवट माहूर तालुक्याला प्राप्त झाला असून घरकुलाच्या या बंपर लाभामुळे किनवट माहूर तालुक्यातील आदिवासी समाजाचे स्वप्नातले घरकुल आता प्रत्यक्षात साकारनार आहे.दरम्यान यावर प्रतिक्रिया देताना आमदार भीमराव केराम म्हणाले की देशाचे यशस्वी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचे सर्वासाठी घरे ही संकल्पना पूर्णतः यशस्वी होत होत असून त्या दृष्टीने विचार करता माझ्या मतदार संघातील प्रत्येक आदिवासी कुटुंबाला आता हक्काचा आणि सुरक्षित निवास मिळत आहे. घरकुलापासून कोणीही वंचित राहणार नाही यासाठी मी दक्ष आहे.वंचित नागरिकांनी कागदपत्राची पूर्तता करून तात्काळ किनवट पंचायत समितीमध्ये प्रस्ताव सादर करावेत त्यांनाही लाभ मिळेल असे आवाहन आमदार भीमराव केराम यांनी केले आहे.

मुंबई : नागपूर-गोवा शक्तिपीठ महामार्गाच्या अंतिम आखणीला राज्य सरकारने मान्यता दिली असून ८०२ कि.मी. लांबीच्या या द्रुतगती महामार्गाने १२ जिल्ह्यांतील जिल्ह्यांतील १९ देवस्थाने जोडली जाणार आहेत. येत्या काही दिवसांत या द्रुतगती महामार्गाचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल (डीपीआर) अंतिम केला जाणार असून वर्षअखेरपर्यंत प्रकल्प उभारणीसाठी निविदा प्रक्रिया पूर्ण करण्याचा प्रकल्पाची कार्यन्वयन यंत्रणा असलेल्या महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाचा (एमएसआरडीसी) मानस आहे.मुंबई-नागपूर दरम्यानच्या समुद्री महामार्गाच्या धर्तीवर एमएसआरडीसी शक्तिपीठ या प्रवेश नियंत्रित शीघ्रसंचार महामार्गाची उभारणी करत आहे. वर्षा जिल्ह्यातील पवनार येथून हा महामार्ग सुरू होणार असून गोव्याच्या सीमेवर सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील पत्रादेवी येथे समाप्त होईल. शक्तिपीठ महामार्गामुळे नागपूर ते गोवा हा प्रवास ११ तासांत पूर्ण होऊ शकणार आहे. सद्य.स्थितीत या प्रवासासाठी २१ तास लागतात.वर्धा, यवतमाळ, हिंगोली, नांदेड, परभणी, बीड, लातूर, धाराशिव, सोलापूर, सांगली, कोल्हापूर आणि सिंधुदुर्ग या ८०२ कि.मी. लांबीच्या या महामार्गावर २६ टिकाणी इंटरचेंजेस असतील.महामार्गावरील देवस्थाने : वर्धा : केळसरचा गणपती, कळंब येथील गणपती मंदिर, सेवाग्राम, वाशीम : पोहरादेवी, नांदेड : माहुरगड, सचखंड गुरुद्वारा, हिंगोली : औंढा नागनाथ, बीड : परळी वैजनाथ, अंबाजोगाई, धाराशिव : तुळजापूर, सोलापूर : पंढरपुरातील विठ्ठल मंदिर, अक्कलकोट, सांगली : औंदुबरचे दत्त मंदिर, कोल्हापूर : नरसोबाची वाडी, जोतिबा देवस्थान, अंबाबाई मंदिर आणि संत बाळामामा समाधिस्थळ (आदमापूर), सिंधुदुर्ग : कुणकेश्वर मंदिर आणि पत्रादेवी.

राज्यसभेवर निवड झाल्याबद्दल अशोकराव चव्हाण यांचे आ. भीमराव केराम यांनी केले अभिनंदन

किनवट.ता.प्रतिनिधी.(शेख शौकत) राज्याचे माजी मुख्यमंत्री तथा भूमिपुत्र अशोकराव चव्हाण यांची राज्यसभेवर निवड झाल्याबद्दल किनवट विधानसभेचे आ. भीमराव केराम यांनी मुंबई येथे मा. अशोकराव चव्हाण यांची सदिच्छा भेट घेतली व पुष्पगुच्छ देऊन त्यांचे अभिनंदन केले. यावेळी दोघांमध्ये आगामी निवडणुकांच्या अनुषंगाने चर्चा झाली. आगामी लोकसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर माजी मुख्यमंत्री अशोकराव चव्हाण यांनी भाजपात प्रवेश केला व पक्षाने त्यांची राज्यसभेवर निवड केली. दरम्यान दिल्ली येथील पक्षाचे दोन दिवशीय राष्ट्रीय अधिवेशन करून मुंबईला परतलेले किनवट विधान सभेचे आमदार भीमराव केराम यांनी बुधवारी अशोकराव चव्हाण यांची त्यांच्या कार्यालयात जाऊन सदिच्छा भेट घेतली व राज्यसभेवर निवड झाल्याबद्दल पुष्पगुच्छ देऊन त्यांचे अभिनंदन केले.यावेळी दोघात आगामी निवडणुकीच्या अनुषंगाने चर्चा झाली.माजी मुख्यमंत्री अशोकराव चव्हाण हे

जिल्ह्याचे भूमिपुत्र मानले जातात तर भीमराव केराम हे त्यांच्या जिल्ह्यातील किनवटचे भूमिपुत्र मानले जातात.या दोन्ही दिग्गज नेत्यांमुळे नांदेड जिल्ह्यात भाजपाला प्रचंड बळकटी प्राप्त होणार आहे.

राष्ट्रसंत गाडगे बाबांच्या दशःसूत्रीचा दैनंदिन जीवनात अवलंब करावा डॉ. मनोहर चपळे

लातूर :- संत गाडगे बाबांनी घालून दिलेल्या भुकेलेल्यांना अन्न, तहानलेल्यांना पाणी, उघड्यानागड्यांना वस्त्र, गरीब मुलामुलींना शिक्षणासाठी मदत, बेघरांना आसरा, अंध, पंगू, रोगी यांना औषधोपचार, बेकारांना रोजगार, पशु-पक्षी, मुक्या प्राण्यांना अभय, गरीब तरूणां-तरुणींचे लग्न, दुःखी व निराशांना हिंमत, गोरगरिबांना शिक्षण या दशःसूत्रीचा आपण आपल्या जीवनात अवलंब पाहिजे असे प्रतिपादन हिन्दी विभाग प्रमुख तथा रासेयो कार्यकर्माधिकारी डॉ. मनोहर चपळे यांनी केले. महाराष्ट्र शासन, महाविद्यालय जयंती उत्सव समिती आणि राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रसंत गाडगे बाबा यांची जयंती प्राचार्य कक्षात उत्साहात साजरी करण्यात आली

यावेळी ते प्रमुख अतिथी म्हणून बोलत होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई हे होते तर उपप्राचार्य डॉ. राजकुमार लखादिवे, उपप्राचार्य प्रा. संजय पवार, उपप्राचार्य प्रा. बालाजी जाधव, प्रा. धोंडीबा भुरे, डॉ. दिनेश मोने, डॉ. बाळासाहेब गोडबोले, डॉ. आनंद शेवाळे, डॉ. यशवंत वळवी, प्रा. व्ही. एस. पुरी आणि कार्यालय प्रमुख नामदेव बेंदरगे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

सर्वप्रथम राष्ट्रसंत गाडगे बाबा यांच्या प्रतिमेला सर्वांच्या उपस्थितीत पुष्पहार घालून अभिवादन करण्यात आले. पुढे बोलताना डॉ. चपळे म्हणाले की, संत गाडगे महाराज हे जनमानसात रुळलेले व्यक्तिमत्त्व होते. वैज्ञानिक पातळीवर पोचलेला महान संत म्हणून त्यांचा उल्लेख केला जातो. तरच आपली प्रगती होऊ शकते असेही ते म्हणाले. यावेळी उपप्राचार्य डॉ. राजकुमार लखादिवे आणि कार्यालय नामदेव बेंदरगे यांनीही मनोगत व्यक्त केले. या कार्यक्रमाचा अध्यक्षिय समारोप प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई यांनी केला तर सूत्रसंचालन व आभार प्रा. किसनाथ कुडके यांनी मानले. या कार्यक्रमाला प्रा.महेश हुंडेकर, डॉ.ए.बी.भैरट, प्रा.एस.एस.मुसळे, यशपाल ढोरमारे, रनेश्वर स्वामी, महादेव स्वामी, महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते.

भाजपकडून सोलापूर लोकसभेची उमेदवारी मिळवण्यासाठी ईच्छुकांची लॉबिंग

सोलापूर : लोकसभा निवडणुकांचा बिगुल काही दिवसांत वाजणार आहे. भारतीय जनता पार्टीने यंदाचा सोलापूर लोकसभेचा उमेदवार घोषित केलेला नाही. विद्यमान खासदार डॉ. जयसिद्धेश्वर महाराज स्वामी हे जातीच्या दाखल्यामुळे पाच वर्षे अडचणीतच होते. २०२४ ला होणाऱ्या लोकसभेच्या सार्वत्रिक निवडणुकीत डॉ. जयसिद्धेश्वर महाराज यांना भाजप उमेदवारी देणार की नाही याबाबत अजूनही सांशंका आहे.आगामी लोकसभा निवडणुकीत भाजप पक्ष अनुसूचित जातीचे प्रमाणपत्र असणाऱ्या मजबूत उमेदवाराच्या शोधात आहे. सोलापूरतील दिलीप शिंदे हे अनुसूचित जातीचे असून अनेक दिवसांपासून सामाजिक क्षेत्रात कार्यरत आहेत. काही दिवसांपूर्वी दिलीप शिंदे यांनी देवेंद्र फडणवीसांची भेट घेऊन भाजपकडून सोलापूर लोकसभेची उमेदवारी मिळवण्यासाठी जोरदार लॉबिंग केली आहे.

दिलीप शिंदे लोकसभेची तयारी करत असताना आणि देवेंद्र फडणवीसांची भेट घेतल्याने इच्छुक असलेले इतर उमेदवार अमर साबळे, माळशिरसचे भाजप आमदार राम सातपुते, माजी खासदार शरद बनसोडे यांची धाकधूक वाढली आहे.दिलीप शिंदेंनी आरएसएससोबत संपर्क वाढवला सोलापूर लोकसभेसाठी भारतीय जनता पार्टीकडून उमेदवारी मिळावी यासाठी दिलीप शिंदे यांनी आरएसएसशी संपर्क वाढवला आहे. राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे प्रमुख

पदाधिकाऱ्यांशी दिलीप शिंदेंनी सहास वाढवल्याने भाजपच्या इच्छुक उमेदवारांत अस्वस्थता पसरली आहे. दिलीप शिंदे यांनी उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी, प्रदेशाध्यक्ष चंद्रशेखर बावनकुळे, जिल्ह्याचे पालकमंत्री चंद्रकांतदादा पाटील यांच्या भेटी घेत उमेदवारीची मागणी केली आहे. दिलीप शिंदे यांनी सोलापूर शहर जिल्ह्यातील राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाच्या अनेक मान्यवरांचीही भेट घेतली आहे.सोलापूरला भाजपला लोकसभेसाठी उमेदवार शोधणं जिक्किरीच झालं आहे. भाजपची ही अवस्था पाहून विरोधी स्थानिक नेते भाजपवर नेहमी टीका करतायत. सोलापूरच्या माजी नगरसेविका संगीता जाधव, माजी नगरसेवक दत्तात्रय बनसोडे देखील भाजपकडून उमेदवारीसाठी प्रयत्नशील आहेत. यामध्ये दिलीप शिंदे हे मूळ सोलापूरचे असून अनुसूचित जातीचे आहेत.

'मविआ'ने त्यांचा मसुदा आम्हाला दाखवावा: अॅड. प्रकाश आंबेडकर

अकोला :काँग्रेस, राष्ट्रवादी (शरद पवार गट) शिवसेना (ठाकरे गट) यांना आम्ही विनंती करतो की, त्यांनी त्यांच्या पक्षाचा मसुदा आम्हाला दाखवावा. ज्यामुळे एकमेकांना कळतं की, आपण कोणत्या मुद्द्यावर एकत्र आहोत आणि कोणत्या मुद्द्यावर एकत्र नाहीत, असे वंचित बहुजन आघाडीचे राष्ट्रीय अध्यक्ष ड. प्रकाश आंबेडकर यांनी अकोला येथील पत्रकार परिषदेत म्हटले आहे. मसुदा आवडो न आवडो हा मुद्दा नाही. आमची पहिल्यापासून ही भूमिका आहे की, सगळे पक्ष सगळ्या प्रश्नावर एकत्र येतील असे नाही, तर कोणत्या प्रश्नावर आपण विभागलो जातोय आणि कोणत्या प्रश्नावर आपण एकत्र येतोय, याची जाणीव पक्षांना असली पाहिजे. आमचा जागा वाटपाचा आराखडा अजून कोणाला गेला नाही. महाविकास आघाडीत अंतर्गत काय चालू आहे, ते आम्हाला माहिती नाही. आम्ही म्हणालो होतो की, आम्हाला तुमच्या अंतर्गत समावेश करून घ्यायचं असेल, तर ती मुभा आमची आहे आणि अधिकार त्यांचा आहे. समावेश करून घ्यायचा नसेल, तर आम्ही म्हणालो की, तुमची आधी चर्चा होऊ द्या, मग आम्ही वैयक्तिकरित्या पक्षांशी चर्चा करतो. असेही आंबेडकर यांनी म्हटले आहे.महाविकास आघाडीच्या २७ तारखेच्या बैठकीचे निमंत्रण अजून तरी आम्हाला

आलेले नाही. निमंत्रण आले, तर आम्ही बैठकीला जाणार आहोत असे आंबेडकर यांनी स्पष्ट केले. २७ तारखेआगोदर त्यांनी जागा वाटपाबाबतचा मसुदा आम्हाला सांगितला तर, पुढच्या बैठकीमध्ये निर्णय घ्यायला सोपे जाईल, असेही त्यांनी म्हटले आहे.जरागे सर्वोच्च मराठा नेते जरागे पाटील हे सर्वोच्च मराठा नेते आहेत. त्यामुळे कोणीही उठाव आणि कोणीही बोलवायला काय अर्थ नाही, त्यावर प्रतिक्रिया देणे गरजेचे नाही. लोकांनी सहभाग घेतला, तर मनोज जरागे यांच्या

'तुतारी', भाजपद्वेषाची जुनी पिपाणी...चित्रा वाघ यांचा सुप्रिया सुळेवर निशाणा

शरद पवार यांच्या 'राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष - शरदचंद्र पवार' या पक्षाला तुतारी हे निवडणूक चिन्ह मिळाले. निवडणूक आयोगाने हे चिन्ह देण्यासंदर्भात आदेश काढले आहेत. पुढील आदेश येईपर्यंत आता येणाऱ्या निवडणुकीत शरद पवार गटाला आता हे चिन्ह वापरण्याचे आदेश देण्यात आले आहे. 'तुतारी' पक्ष चिन्ह मिळाल्यानंतर खासदार सुप्रिया सुळे यांनी पोस्ट करत म्हटले होते की महाराष्ट्रात रयतेचे राज्य आणण्यासाठी आम्ही सज्ज आहोत. दरम्यान भाजपच्या महिला प्रदेशाध्यक्ष चित्रा वाघ यांनी एक कविता ट्विट करत सुप्रिया सुळे यांच्यावर निशाणा साधला आहे. भाजपच्या महिला प्रदेशाध्यक्ष चित्रा वाघ यांनी 'राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष - शरदचंद्र पवार' या पक्षाला तुतारी हे निवडणूक चिन्ह मिळाल्यानंतर एक कविता ट्विट करत सुप्रिया सुळे यांच्यावर

निशाणा साधला आहे. त्यांनी कवितेमध्ये म्हटलं आहे की,रयतेचे राज्य आणण्यासाठी आम्ही सज्ज : सुप्रिया सुळे 'तुतारी' चिन्ह मिळाल्यानंतर सुप्रिया सुळे यांनी कवी केशवसूत यांची कविता शेअर करत आपल्या 'द' अकाउंटवर पोस्ट करत म्हटले आहे, 'तुतारी कुंकणारा माणूस' हे चिन्ह निवडणूक आयोगाने बहाल केले आहे. ही तुतारी अन्यायाविरुद्ध पेटून उठण्याचा संदेश देते. महाराष्ट्राला झुकविण्याचा प्रयत्न करणाऱ्या 'महाराष्ट्रदोही' प्रवृत्ती, तरुणांचे रोजगार शेजाराच्या राज्याच्या झोळीत अलमल नेऊन टाकणारे आणि राज्याचा सामाजिक सलोखा ढळावा यासाठी सतत काम करणाऱ्या प्रवृत्तींच्या विरोधात संघर्ष करण्याची हाक ही तुतारी देते. मायबाप जनतेची सेवा, कष्टकरी शेतकरी आणि महिलांचा

सन्मान व महाराष्ट्राचा स्वाभिमान या त्रिसूत्रीचा अवलंब करून महाराष्ट्रात रयतेचे राज्य आणण्यासाठी आम्ही सज्ज आहोत. कवीवर केशवसूत म्हणतात त्याप्रमाणे - 'हल्ला करण्या ह्या दंभाव, ह्या बंडावर शुरांनो! या त्वरा करा रे! समतेचा ध्वज उंच धरा रे! नीतीची द्वाही पसरा रे! तुतारीच्या ह्या सुराबरोबर' सावध ऐका पुढल्या हाका, खांद्यास चला खांद्या मिडऊनी! 'राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष- शरदचंद्र पवार राष्ट्रवादी काँग्रेसमध्ये पडलेल्या फुटीनंतर निवडणूक आयोग आणि विधानसभा अध्यक्ष दोघांच्यावतीने राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष आणि अजित पवार गटाला देण्यात आले. दरम्यान, राज्यसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर निवडणूक आयोगाच्या वतीने शरद पवार गटाला 'राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष- शरदचंद्र पवार' हे नाव देण्यात आले होते. त्यानंतर शरद पवार गटाने सर्वोच्च न्यायालयात

धाव घेतली होती. राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षवर आणि पक्ष चिन्हावर ताबा कुणाचा यावरील सुनावणी पूर्ण होईपर्यंत 'राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष- शरदचंद्र पवार' हे नाव वापरू देण्याची मागणी शरद पवार गटाने केली होती. तेव्हा सर्वोच्च न्यायालयाने पुढील आदेशापर्यंत शरद पवार गटाला सदर नाव वापरू द्यावे आणि एक आठवड्यांच्या आत शरद पवार गटाला उपलब्ध चिन्हांपैकी चिन्ह देण्यात यावे, असे निर्देश निवडणूक आयोगाला दिले होते. या निर्देशांचे पालन करत निवडणूक आयोगाने शरद पवार गटाला 'तुतारी' हे निवडणूक चिन्ह दिले. शरद पवार गटाला तुतारी चिन्ह मिळाल्यानंतर 'राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष- शरदचंद्र पवार'च्या वतीने सोशल मीडियावर मोठ्या प्रमाणात या चिन्हाची प्रसिद्धी करण्यात येत आहे.